

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เมษายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เมษายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด) ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์)

..... กรรมการ
(ดร.อำนวย สังข์ช่วย)

..... กรรมการ
(ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์)

คณะสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)
วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2559

5520750311001: สาขาวิชา: รัฐศาสตร์การปกครอง; ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น

พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด): การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม (RESIDENTS' PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENTS IN WAPI PATHUM DISTRICT,MAHA SARAKHAM PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ดร.ไพรัช พื้นชมภู Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ D.P.A., 171 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์สามประการดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 21,804 คนซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการทดสอบ ได้แก่ t-test และ F-test (One-way ANOVA) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมายได้แก่ กำนันหรือตัวแทนในเขตอำเภอวาปีปทุม ทั้ง 15 ตำบล ๆ ละ 1 คน โดยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 15 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากสองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางสองด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะแนวทาง

การพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก คือ ควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รวดเร็วเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

5620750311001: MAJOR: POLITICAL SCIENCE; M.Pol.Sc. (GOVERNMENT)
KEYWORDS: PARTICIPATION/ RESIDENTS/LOCAL DEVELOPMENTS

PHRAKHRUKASEMSARASOONTHORN KHEMAGO (CHINCHATI) : RESIDENTS' PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENTS IN WAPI PATHUM DISTRICT,MAHA SARAKHAM PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: DR. PHAIRAT PHUENCHOMPHOO Ph.D., ASST.PROF.DR. SOMKIET KIETJAREON D.P.A., 171 PP., 2016.

This Thesis was the mixed methods research, which consisted of three specific objectives namely; 1) to study residents' participation in local developments in Wapi Pathum district, Maha Sarakham province, 2) to compare their participation in local developments in the aforesaid area, resting upon differences in their genders, ages and educational levels and, 3) to study their suggestions and guidelines in local developments in the mentioned area. The research populations comprised residents dwelling and representatives or head of households from 240 villages of 15 sub-districts in Wapi Pathum district area, numbering 21,804 individuals. The sampling group was set against Taro Yamane's table, earning 393 subjects. The instrument used for data collection was the five-rating-scale questionnaires, each of which was endowed with the reliability at 0.86. The statistical tools for computing data encompassed percentage, mean, standard deviation. The statistics used for the research incorporate: percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. In the qualitative research, the target population of this type consisted of 15 sub-district headmen or representatives from 15 sub-districts in Wapi Pathum district. All of them were the key informants who were purposely selected, one informant from each sub-district. The research tools were composed of a semi-structured interview, a camera and a tape recorder.

The research's results revealed the following findings: 1) Residents' participation in local developments in Wapi Pathum district, Maha Sarakham province were rated average. When taking a single aspect into consideration, two aspects were scored above average and another two proved average. All of them placed in descending orders of arithmetic means included aspects of: (1) the participation of beneficiaries (2)the participation in the decision (3) the participation in the operation

and (4) the participation in the evaluation respectively. 2) The comparative results showed that residents with different genders, ages and educational levels had no different participation in local developments in the mentioned area with four aspects. 3) Suggestions and guidelines in local development in descending order of three frequencies obtaining from conducting the research were that the responsible agencies: should perform garbage collection to maintain a good environment for the community, should allow people took part in the monitoring and evaluation of the implementation of infrastructure projects, and should allow people took part in meetings to plan implementation of the project activities and more.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ในการให้คำแนะนำปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พร้อมคณะผู้บริหารที่ได้เปิดสถานศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ท่านทั้งสองได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.อำนวย สังข์ช่วย และ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ ดร.ประพิศ โบราณมูล และขอขอบพระคุณ พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณและขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ ประชาชน กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน เพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่านผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูกตเวทิตา เพื่อบูชาพระคุณบิดาและมารดา พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมเครื่องชี้นำสู่ความสำเร็จ

พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ

ประกาศคุณูปการ..... ซ

สารบัญ..... ฌ

สารบัญตาราง..... ฏ

สารบัญภาพ..... ฐ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2

1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 3

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... 6

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน..... 11

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการการพัฒนา..... 16

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ..... 26

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น..... 30

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย..... 42

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 44

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 47

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 48

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ..... 48

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 49

3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 49

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 51

3.1.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 51

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53
3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 53
3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 54
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ..... 56
3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย..... 56
3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย..... 56
3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 56
3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 56
3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 57
3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 90
5,1 สรุปผล..... 91
5.2 อภิปรายผล..... 94
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 109
บรรณานุกรม..... 114
ภาคผนวก..... 118
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 119
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 121
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 125
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 141
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 148
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 151
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์..... 156
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... 160
ภาคผนวก ฌ ภาพประกอบการสัมภาษณ์..... 162
ประวัติผู้วิจัย..... 171

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

3.1 แสดงจำนวน ประชากร/ครัวเรือน และกลุ่มตัวอย่าง ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)..... 50

4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 59

4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 60

4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 60

4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน..... 61

4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ..... 62

4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมและ รายข้อ..... 63

4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ..... 64

4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายข้อ..... 65

4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมจำแนกตามเพศ..... 66

4.10 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ.... 67

4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 68

4.12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 69
4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 70
4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 72
4.15 แสดงค่าความถี่ (Frequencyข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม..... 73

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงการกำหนดระดับตำแหน่งพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล.....	35
2.2	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล.....	37
2.2	แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	47

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางการกระจายอำนาจในประเทศไทยเริ่มปรากฏเด่นชัดภายหลังจากที่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2535 และถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระแสการปฏิรูปการเมือง และเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งของการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญและประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2540 ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ในทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งกฎหมายที่ต่อเนื่องฉบับอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยเร่งเร้าให้มีการปรับตัวในโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ (วรวลัญช์ อิสรานุพงศ์,เข้าถึงได้ที่ http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/71/file_1410923583.pdf)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการให้โอกาสกับประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ซึ่งถือว่ารัฐได้กระจายอำนาจการบริหารงาน บริการ การจัดการ ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การที่จะทำให้การกระจายอำนาจบรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งไม่ใช่เพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกขั้นตอน เช่น ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น กระบวนการตัดสินใจ การใช้ประโยชน์ ตลอดจนการติดตามประเมินผล การดำเนินงานและการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเป็นไปด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม (สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2549, หน้า 1) ซึ่งเป้าหมายสำคัญของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นก็คือการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความรักหวงแหน และภูมิใจในชุมชนที่ตนเองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จได้

ผลกระทบของการกระจายอำนาจก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ผ่านกลไกต่างๆ เช่น การทำประชามติการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

กระบวนการดังกล่าวทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน ลดความล่าช้าการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและเกิดการกระจายรายได้มากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการที่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการบริหารภารกิจในระดับพื้นที่จะส่งผลให้เกิดความชอบธรรมในการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น เพราะต้องมีการลงประชามติ การทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของชุมชนซึ่งหากปราศจากกระบวนการเหล่านี้โดยให้หน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางเป็นผู้กำหนดและตัดสินใจแต่ฝ่ายเดียว ย่อมทำให้ไม่ได้รับการยอมรับและเกิดการต่อต้านของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการในพื้นที่ได้เพราะต้องมีทั้งฝ่ายที่ได้ประโยชน์และฝ่ายที่เสียประโยชน์เป็นผลให้ภาครัฐขาดความชอบธรรมได้อีกทั้งยังไม่เป็นประชาธิปไตยเพราะไม่มีการรับฟังเสียงส่วนใหญ่จากประชาชนพื้นที่ (วรวลัญช์ อิสรานุพงศ์, เข้าถึงได้ที่ http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/71/file_1410923583.pdf)

ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แต่ละพื้นที่ตำบลหน่วยงานปกครองท้องถิ่นต่างก็มุ่งมั่นพัฒนาท้องถิ่นของตนๆให้เจริญยิ่งขึ้น และประสบกับปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในด้านต่างๆ อันได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่นเดียวกัน เนื่องจากประชาชนยังไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งปัญหาความยากจนที่ทุกคนต้องกระเสือกกระสนดิ้นรนประกอบอาชีพหาเงินมาใช้จ่ายดูแลตนเองและครอบครัว และอีกประการหนึ่งอาจจะเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ทั่วถึง จึงทำให้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควร

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1.เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1.2.2.เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

1.2.3.เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1.ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

1.3.2.ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

1.3.3.ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 21,804 คน (รายงานสถิติประชากรและบ้าน ระดับตำบล สำนักบริหารการทะเบียนอำเภอวาปีปทุม, 2557)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ พื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1.5.2 ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1.5.4 ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จยิ่งๆขึ้นไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 21,804 คน

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนมีความคิดริเริ่มแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น มีการตัดสินใจที่จะกำหนดความต้องการ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือชี้แนะในด้านต่าง ๆ เท่านั้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน คือ

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการรับรู้ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่น การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น การจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือ กิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การเสนอแนะโครงการหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาท้องถิ่น การเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารงานของหน่วยงานท้องถิ่น และการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น การบริจาคทรัพย์สินหรือวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การกำหนดขั้นตอนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การรับทราบเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น และการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการได้รับประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่น การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาตลาดสดและตลาดนัดของหน่วยงานท้องถิ่น การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา การได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น การได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่น การได้รับประโยชน์จากการบริการเก็บขยะขยะและการดูแลสภาพแวดล้อมของหน่วยงานท้องถิ่น การได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาหน่วยงานท้องถิ่น และการได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การประเมินผลการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น การประเมินผลการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา การประเมินผลการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น การประเมินผลการการสนับสนุนส่งเสริมจากประชาชนในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การประเมินผลความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น การประเมินผลการนำข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารงานไปใช้ของหน่วยงานท้องถิ่น และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีโดยรวมของหน่วยงานท้องถิ่น

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ ได้แก่ 1) เพศชาย, และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 1) ไม่เกิน 35 ปี, 2) 36 ปี - 50 ปี, และ 3) 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ประถมศึกษา, 2) มัธยมศึกษา/เทียบเท่า, และ 3) อนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการการพัฒนา

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

โคเฮน และ อัพฮอฟฟ (Cohen and Uphoff, 1977, pp. 218-224 อ้างถึงใน สัมพันธ์ อุปลา, 2541, หน้า 13) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารนั้นสามารถจำแนกเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินนั้นประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็จะเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้น เพื่อตอบคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการใดบ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนหนึ่งที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของประโยชน์ในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

จากการศึกษาทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา ดังต่อไปนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 107 – 111) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วม ห้าทฤษฎี ซึ่งสรุปจากมาสโลว์ (Abraham H.Maslow) ได้ดังต่อไปนี้คือ

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion Theory)

การเกลี้ยกล่อมมวลชน หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้มีผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจให้เกิดศรัทธาตรงกับความต้องการของผู้เกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องของความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ คือ ความต้องการของคนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด ห้าระดับดังนี้

(1) ความต้องการทางด้านสรีรวิทยา เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

(3) ความต้องการทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

(4) ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูง ที่เกี่ยวกับความมั่นใจตนเองในเรื่องของความรู้ ความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

(5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน เป็นความต้องการในระดับสูง ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความนึกคิดของตนเองเพื่อที่จะพัฒนา

ตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจของมนุษย์แล้วก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Moral Theory)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจ ถ้าคนเรามีขวัญดีผลการทำงานก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็จะต่ำตามไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อไรก็ตามถ้าคนเรามีขวัญดี จะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญส่วนกลุ่ม

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การสร้างขวัญของคนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะคนมีขวัญดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีเช่นกัน

3) ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism Theory)

ปัจจัยประการหนึ่งที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพอใจในชาติ ของตัวพอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การสร้างความรู้สึกชาตินิยม จะช่วยให้เกิดความรู้สึกการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะเป็นผลเกี่ยวโยงไปถึงความรักความหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง

4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership Theory)

การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจคนไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีที่เรียกว่าผู้นำปฏิฐาน หรือผู้นำพลวัต (Dynamic Leader) คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอและผู้นำในทางไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่าผู้นำนิเสธ (Negative Leader)

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การจะทำให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติงาน ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ และมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการสร้างผู้นำที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ที่ดีด้วย

5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative and Method Theory)

การใช้ระบบในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ง่าย เพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้การบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นร่วมกันของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

จากทฤษฎีดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพและความเสมอภาค การก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอาจใช้แรงจูงใจหรือการให้แรงเสริม เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเกี่ยวข้องทั้งตัวและจิต ส่งผลให้เกิดการกระทำและการร่วมรับผิดชอบ

ดังนั้น แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมที่กล่าวมา จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กลุ่มบุคคลจะกระทำไปสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นแนวทางการให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งตามทฤษฎีนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้เสนอแนวคิดของการมีส่วนร่วมว่าเกิดจากแนวความคิดที่สำคัญ สามประการ ได้แก่

1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล ส่วนบุคคลที่บังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน

3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตกลงใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวความคิดอื่น ๆ

1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือ บุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างสาธารณประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร เป็นต้น

2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ มีตำแหน่งหน้าที่การงานใหญ่โต ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ

6) ทฤษฎีการกระทำทางสังคม

เวเบอร์ (Max Weber, 1966, pp. 340-342, อ้างถึงใน ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2527, หน้า 30 -31) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้คำจำกัดความการกระทำว่า “เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เป็นแบบเปิดเผย และลึกลับซึ่งบุคคลผู้ทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว ตามความคิดของเวเบอร์ ความเข้าใจในระบบความหมายเกิดขึ้นได้ สามประการ”

ความหมายส่วนตัว จากการกระทำของบุคคลหนึ่ง สามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรงมีการเข้าใจสิ่งเร้าและสามารถแสดงความรู้สึกออกมาด้วยตัวเราเองในการให้เหตุผล ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้นำ หรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้ว อาจจะเข้าใจในส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้น โดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมที่มีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยแนวทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุด หรือค่านิยมของผู้นำแต่โดยสติปัญญาแล้ว เราอาจเข้าใจสถานการณ์ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้ อีกนัยหนึ่งว่า การกระทำเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้น การเข้าใจแรงกระตุ้นสามารถถือได้ว่าเป็นการอธิบายเวลาที่แท้จริงของการกระทำเพราะว่าแรงกระตุ้นจะมีอยู่ในส่วนลึกของจิตใจผู้กระทำและสำหรับผู้สังเกตนั้นแรงกระตุ้นเป็นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรม ซึ่ง เวเบอร์ ได้กล่าวถึงการกระทำของสังคมไว้สี่ขั้นตอน คือ

1) การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

2) การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Value) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเช่นกันเพื่อที่จะให้ได้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตที่มีความสมบูรณ์พร้อม การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในด้านจริยธรรมและศีลธรรมอย่างอื่นเพื่อการดำรงไว้ซึ่งเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

3) การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลักในพฤติกรรม การกระทำตามประเพณีไม่คำนึงถึงเหตุผล

4) การกระทำที่แฝงไปด้วยความเสน่หา (Affective) การกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์ และความผูกพันทางจิต ระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นอย่างใดทั้งสิ้น นอกจากเรื่องส่วนตัว

ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำทางสังคมเป็นเรื่องของการเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มตน หรือต้องการความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า การเข้าใจให้เกิดกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิต ค่านิยม จารีต ประเพณี ทัศนคติของ

บุคคล การพัฒนาโดยใช้สิ่งเร้าที่เหมาะสมนำไปสู่การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบของการมีส่วนร่วมและสมัครใจ ดังนั้น บุคคลหรือผู้กระทำซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมมีความสมัครใจที่จะเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้นโดยผู้กระทำแต่ละคนจะมีบทบาท สถานภาพ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้กระทำรู้จักควบคุมสถานการณ์และเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกจุดมุ่งหมายและวิธีการดำเนินการต่างๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น รวมทั้งพฤติกรรมของผู้กระทำที่แสดงการกระทำเพื่อต้องการรางวัลหรือหลีกเลี่ยงการลงโทษและความรู้สึกภายในตัวบุคคลที่แสดงออกมาเป็นการกระทำ ดังนั้น ทฤษฎีการมีส่วนร่วมจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่บุคคลจะกระทำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการเป็นจำนวนมากได้เสนอแนวความคิดเอาไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป มีนักวิชาการได้ ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” (Participation) มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2538, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง “การที่ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็น อย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม”

ดิเรก ก้อนกลีบ (2525, หน้า 209) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ประชาชนในระดับท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงชนบท และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพกำลังคน การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้นักวางแผนพัฒนาได้รับรู้ข้อเท็จจริงและแนวความคิดเห็นจากประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยตรงจึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการพัฒนาชนบท”

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 20) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชน การที่สามารถทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข ได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ต้องมีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง”

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532, หน้า 237) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีโอกาสในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6) ได้เสนอความหมายหลักสำคัญเรื่อง นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนองค์การอาสาสมัครต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกันในกิจกรรมต่อไปนี้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ ได้แก่

1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน

2) ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน ขจัดและแก้ไขปัญหา

3) ร่วมวางนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชน

4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) เพื่อร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงานที่วางไว้

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และซ่อมบำรุงรักษาโครงการ

สุริยา ยีขุน (2534, หน้า 36) ได้สรุปความหมายของ “การมีส่วนร่วม” ว่า หมายถึง ความร่วมมือ (Cooperating) ไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร

2.2.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 8-9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการใดๆ ก็ตามโดยหลักการแล้วควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงการกล่าวคือประชาชนควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) การร่วมคิดและแสวงหาปัญหา

2) ร่วมวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ รวมตลอดจนจัดเรียงลำดับความสำคัญ

3) ร่วมในขั้นตอนปฏิบัติหรือดำเนินงาน

4) ร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินโครงการ

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 107-111) แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหานั้นๆ

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา ตัดสินใจกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยการสร้างประโยชน์ ด้วยการสนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

2.2.3 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

หากวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย จัดว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคและทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1) ประชาชนยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึกซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม

2) ระบบราชการแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม

ระบบอุปถัมภ์ เป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ความเกรงใจและความยากจนที่ทำให้ชาวชนบทต้องดิ้นรนหาที่พึ่ง ความไม่มั่นใจในสถานภาพทางสังคมของตนเอง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งต้องพึ่งพาบุคคลภายนอกและพยายามเลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ตัวเองได้ ระบบราชการที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการใดๆ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ

ความคิดของเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการที่รับผิดชอบว่า ตนเองเป็นผู้มีหน้าที่แต่เพียงลำพัง ในการบริหารกิจการสาธารณะ ประชาชนเป็นเพียงผู้ที่คอยรับผลประโยชน์ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้การทำงานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการณ์

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517, หน้า 54) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

ประการแรก สภาพการเร้าระดมทางสังคมถ้าสังคมใดมีการเร้าระดมทางสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้ศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็มีน้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ราษฎรที่ขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเช่น ระดับประถมศึกษา หรือราษฎรที่อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้มีจำนวนมาก ก็มีข้อจำกัดในการที่ราษฎรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังเป็นที่รู้กันว่าผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในตอนแรกจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าประชาชนโดยทั่วไป

ประการที่สอง ภาวะทางเศรษฐกิจ ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและมีความมั่นคง ก็จะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยมากกว่าประเทศที่ยากจน อันนี้จึงเอามาพิจารณาได้ว่าถ้าราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีก็อาจมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะต้องมีภาระหน้าที่และความกังวลอยู่กับเรื่องการหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ แต่ประการนี้ก็พิจารณาได้อีกทางหนึ่งว่า ความขาดแคลนและความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจนั้นถ้าอยู่ในภาวะเกินทนแล้วก็จะผลักดันให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นได้ หากเขาเห็นว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำหรือก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อตน

ประการที่สาม วัฒนธรรมทางการเมืองก็อาจเป็นข้อจำกัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ถ้าสังคมนั้นประชาชนส่วนมากมีวัฒนธรรมทางการเมืองไปในประเภทที่เรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบแคบ (Parochial Political Culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) ในแบบแรกประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองและไม่สนใจหรือเข้าใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในทางการเมือง ส่วนแบบที่สอง นั้นก็หมายความว่า คนในสังคมมีความโน้มเอียงไปในทางยอมรับอำนาจ เชื่อฟังรัฐบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง แต่ไม่สนใจที่จะเข้าใจว่าตนเองมีส่วนร่วมในปัญหาบ้านเมือง

ประการสุดท้าย ข้อจำกัดอีกประการก็เป็นข้อจำกัดทางการเมือง ถ้าระบบการเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยให้ราษฎรมีส่วนร่วม อย่างเช่นสังคมนั้นมีการปกครองระบอบเผด็จการไม่ว่าจะเป็นเผด็จการคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการ ก็ย่อมเป็นการแน่นอนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต้องอยู่ในระดับต่ำมาก และมักจะเป็นไปในรูปแบบที่เรียกกันว่าการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนนั่นเอง

2.2.4 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีผู้วิจัยและเสนอถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 11-12) กล่าวถึงกรณีการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และเสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนร่วมในลักษณะดังต่อไปนี้

1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน

2) ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองตอบความต้องการของชุมชน

3) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน

4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง (2524, หน้า 52) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

1) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากเจตนารมณ์ และความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness to participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา/การตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ อันจะทำให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2)กระบวนการมีส่วนร่วมนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Ability to Participate)

3) การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to Participate) ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญจากผู้ที่เหนือกว่า (One must not to be master of another)

2.2.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

อาภรณ์ วัชระ (2546, หน้า 28) กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ คือ

1) อายุ

2) เพศ

3) สถานภาพทางสังคม

4) อาชีพ

5) การศึกษา

6) ถิ่นที่อยู่อาศัย

7) ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น

8) ปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือในชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนพบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ทฤษฎีการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง (The Concept of Another Development) เกิดจากแนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่มกองทุน ดัก ฮัมมาส์โจลด์ (Dag Hammaskjold Foundation) แห่งประเทศสวีเดนเป็นทฤษฎีที่ผสมผสานแนวคิดและวิธีการพัฒนาของทฤษฎีต่าง ๆ แล้วกำหนดเป็นทฤษฎีของตนเอง เผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1975 มีสาระสำคัญ ดังนี้

แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการพัฒนาอีกหนึ่งรูป มีแนวความคิดพื้นฐานที่สำคัญ การให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุด จึงต้องนำศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ของคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาให้มากที่สุด ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ 5 ประการ คือ

1) การพัฒนาเป็นเรื่องของประชาชน ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเอง

2) การพัฒนาเป็นเรื่องของทั้งประเทศยากจนและประเทศร่ำรวย ไม่ใช่เป็นเรื่องของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ต้องดำเนินการพัฒนาร่วมกัน จึงจะประสบความสำเร็จ

3) ถ้าหากมีการจัดสรรและใช้อย่างถูกต้องแล้ว ทรัพยากรของโลกมีปริมาณเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ใดทั้งโลก

4) การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาจากภายใน (Endogenous Process) ให้สอดคล้องกับค่านิยม ระบบการเมืองและพื้นฐานทรัพยากรของแต่ละประเทศไม่ใช่การลอกเลียนแบบหรือการหยิบยืมตัวแบบสำเร็จรูปมาใช้

5) ระบบและวิธีการต่าง ๆ ในระบบโลกสามารถพัฒนาให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของประเทศโลกที่สามได้ ถ้าหากมีการเปลี่ยนโครงสร้างการพัฒนาระดับโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2525, หน้า 15)

2.3.1 ความหมายของการพัฒนา

ในมุมมองของนักพัฒนามีนักพัฒนาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในแต่ละยุค เมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติ ได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและการลองผิดลองถูก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพ ดังความหมายที่ได้กล่าวไว้ในหลาย ๆ ท่านดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2525, หน้า 5) ให้ความหมาย “การพัฒนา” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอน ล่วงหน้า (Planned Change)

พัฒน์ สุจำนง (2541, หน้า 17) ให้ความหมาย “การพัฒนา” คือ ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

จากนิยาม “การพัฒนา” ที่ความหมายรวมถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 11-12) ได้อธิบายถึงขบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 แบบ คือ

1) การเติบโต (Growth) คือ การเปลี่ยนแปลงในระดับของการกระทำการ (Development is Changes in the System Performs) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถและคุณสมบัติในตัวของผู้กระทำเอง

2) การพัฒนา (Development) คือการเปลี่ยนแปลงที่กระทำการ (Development is Changes is the System Performs) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตัวกระทำการเสียเอง

3) การแปลงรูป (Transformation) คือการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยแวดล้อมต่างๆ (Transformation is changes in Environmental Factory) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่องค์ประกอบภายนอก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม มักปรากฏในรูปของการเปลี่ยนสถานที่ การเปลี่ยนหน้าที่

ดังนั้น “การพัฒนา” จึงจะสรุปความหมายได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสภาพที่ดีขึ้น และสภาพที่มุ่งประสงค์ และสิ่งอันดีงามตามทิศทางหรือเป้าหมายที่คาดหวังไว้

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Development from Below) ความหมายของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน หมายถึง “กระบวนการของการพัฒนาที่เน้นไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงข้าราชการระดับล่างเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนและจัดทำโครงการเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยรัฐบาลมีหน้าที่เพียงสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน”

การพัฒนาจากล่างขึ้นบน มี 2 แนวทาง ดังนี้

1) ควบคุมการพัฒนาจากเบื้องบนคือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค หรือเมืองกับท้องถิ่นชนบท

2) สร้างพลวัตรการพัฒนาให้มีผลต่อพื้นที่มีการพัฒนาน้อย คือ การแสวงหาหรือสร้างปัจจัยภายในให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแก่คนในระดับล่างจากแนวคิดดังกล่าวสามารถที่จะนำไปกำหนดนโยบายการพัฒนาจากล่างขึ้นบนซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

(1) การบริหารด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

(2) การพัฒนาท้องถิ่นในชนบทและการพัฒนาหมู่บ้าน

(3) กิจกรรมที่ใช้แรงงานคนมาก ๆ

(4) โครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก

(5) ใช้เทคโนโลยีที่มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น และผสมผสานทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

ลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาจากล่างขึ้นบนหรือเรียกว่า Bottom up ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายจากล่างขึ้นบน หรือ Backward Mapping จะมีลักษณะ ดังนี้

1) เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม มีการตัดสินใจที่จะกำหนดความต้องการ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือชี้แนะในด้านต่าง ๆ เท่านั้น เช่น ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรแต่จะไม่เป็นผู้ชี้นำให้ประชาชนปฏิบัติตาม

2) ยอมรับแนวความคิดที่หลากหลายในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือ ในแต่ละท้องถิ่น มีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน หรือรวมถึงความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นด้วย

ดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นของตนเองได้ดีกว่าคนที่อยู่ท้องถิ่น ดังนั้น คนในท้องถิ่นจึงสมควรที่จะเป็นผู้แก้ไขปัญหา

3) เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่แสดงถึงการมีความรู้ ความสามารถ และมีลักษณะที่จะพัฒนาตนเองและรู้ถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เช่น วัตถุดิบ เทคโนโลยีพื้นฐาน ดังนั้น แนวความคิดการพัฒนาแนวนี้ จึงเป็นการยอมรับในความรู้ความสามารถทักษะ ตลอดจนศักยภาพในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4) เป็นการส่งต่อจากผู้ปฏิบัติในระดับล่างไปสู่ผู้บริหารระดับสูง เป็นลักษณะของการสื่อสารข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือสนับสนุนแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้อย่างทันท่วงที

เหตุผลของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom up) อาจสรุปให้เห็นถึงเหตุผลที่สำคัญ ดังนี้

1) เนื่องจากแนวทางการพัฒนาแบบเดิม คือ จากบนลงล่าง (Top Down) เป็นการมองคนในสังคมเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง มองการพัฒนาโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่แนวทางที่ดีหรือถูกต้องนั้นจะต้องให้ความสนใจต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ควบคู่ไปด้วย โดยเน้นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และจะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกพื้นที่ด้วย

2) เป็นการยอมรับว่า รัฐบาลไม่รู้สภาพของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง เพียงแต่รู้ปัญหาในระดับกว้าง ๆ เท่านั้น การที่ให้ประชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและชนบทของตน จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความจำเป็นและความต้องการของประชาชนมากกว่าบุคคลภายนอกท้องถิ่นนั้น

3) เป็นการช่วยลดภาระของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ คือ รัฐบาลเพียงเข้าไปเกี่ยวข้องในแง่ของการกำหนดนโยบาย กรอบ ทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนการประสานโครงสร้างการดำเนินการ ในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่ตั้งไว้เท่านั้น

4) การสร้างความรู้สึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน (Sense of Belonging) ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการด้วยตนเอง จะเป็นการสร้างกลุ่มทำงาน ทำให้เกิดความรักสามัคคี การประสานงาน ความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงแนวความคิดตามระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

5) การสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง จากการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมย่อมรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านงานโครงการที่จะมีผลกระทบต่อท้องถิ่นของตน ทำให้การเตรียมของท้องถิ่น ชุมชนในการรับรู้

ข้อมูลข่าวสารถ่ายทอดทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง โดยผ่านตัวแทนของประชาชน

6) การพัฒนาจากล่างขึ้นบน เป็นการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นชนบทจากปรัชญาการพัฒนาที่กล่าว “คนมีความรู้ มีความสามารถ คนพัฒนาได้ ถ้าเขามีโอกาส” คือ การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาตัวเขาเอง เมื่อเขาฝึกทำก็จะเกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญต่อไปก็จะเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบนนี้ เป็นขบวนการที่มุ่งเน้นไปที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเองทั้งวางแผนการตัดสินใจ ลงมือด้วยตนเองอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น สนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง”

จากแนวคิดการพัฒนา พอสรุปได้ว่า การพัฒนามี 2 แนว คือ การพัฒนาจากบนลงสู่ล่าง และจากล่างขึ้นสู่บน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นพัฒนาจากล่างสู่บน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกำหนดปัญหาความต้องการ กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและการพัฒนาแล้วนำเสนอไปยังผู้ปฏิบัติงาน เพื่อไปสู่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างทันท่วงที

2.3.3 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดทำแผนพัฒนา เช่น สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อมูลเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ประชาคมหมู่บ้านจะต้องทำหน้าที่ค้นหาสภาพปัญหาความต้องการต่าง ๆ แล้วจัดเป็นหมวดหมู่ หลังจากนั้นก็พิจารณาจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน จากนั้นก็วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้น ๆ แล้วกำหนดเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม แล้วนำเสนอปัญหาให้ประชาคมองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อดำเนินการต่อไป

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดว่า

1) องค์กรจัดทำแผนคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานกรรมการ

(2) รองนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ

(3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

(5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการ

(6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน กรรมการ

(7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ

(8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ 3, 4, 5 และ 6 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

(1) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ

(2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

(3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการและเลขานุการ

(5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ 3 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

(5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

2.6) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

3) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาลเมืองพัทยา เทศบาลตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

4) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

5) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

6) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

7) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

8) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาชนหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2.3.4 การจัดทำแผนพัฒนา

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชกรและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากนหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวม แนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจให้นายอำเภอได้เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

การแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา

1) การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

2) การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ให้ดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่มีเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

2.3.5 การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ

1) ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติรวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบปราณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

3) การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตาม ดังนี้

(1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแผนงานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ

และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการ ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้องสามสิบวัน

แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้น หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้น การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ดังนั้น พอสรุปได้ว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการและกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

การทบทวนแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ทำให้ทราบว่า ธรรมชาติที่แท้จริงของการมีส่วนร่วมในอันที่จะทำให้การดำเนินการใดๆ ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรือมากขั้นตอนมากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการตั้งแต่เริ่ม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการดำเนินการการมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการดำเนินการตามโครงการต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง ทั้งในลักษณะของปัจเจกชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะกลุ่ม/องค์กร

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.4.1 หลักการกระจายอำนาจ

สมผุส กาญจโนมัย (2545, หน้า 135) ได้อธิบายหลักการกระจายอำนาจว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1) มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person) การกระจายอำนาจปกครองนั้น จะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลแยกออกจากองค์การของรัฐบาลกลางการมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2) มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์การนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอองค์การเช่นนี้ก็จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเองตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากจนเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่ว่ามีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้และให้มีองค์การที่จะทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และบริหารกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้นอาจจะทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่นมากกว่านั้น ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม อันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

4) มีงบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้น ด้วยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้เป็นการมอบอำนาจการ

ตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนบริหารงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริการ ประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของหลักการกระจายอำนาจตามที่กล่าวมานี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ประการ และสามารถปฏิบัติงานโดยปราศจากการถูกควบคุม หรือแทรกแซงจากหน่วยงานในระดับสูงกว่าไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือภูมิภาคแล้ว ย่อมจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์และพร้อมที่จะปฏิบัติงาน เพื่อท้องถิ่นของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2 ความหมายของการกระจายอำนาจ

สมผุส กาญจโนมัย (2545, หน้า 125) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ตามแนวทฤษฎีดั้งเดิมและแนวทฤษฎีสมัยใหม่ ดังนี้

1) แนวทฤษฎีดั้งเดิม ได้ให้ความหมาย 2 ลักษณะคือ

(1) การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Decentralization by Territory) หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการ หรือบริหารสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเอง

(2) การกระจายอำนาจตามภารกิจ (Decentralization by Function) หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์การสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีความอิสระในการดำเนินการให้สมแก่เทคนิคของงานนั้น (เช่น School Districts ใน สหรัฐอเมริกา Highway and Transportation Committee ในประเทศอังกฤษ)

2) แนวทฤษฎีใหม่ เห็นว่าการที่จะพิจารณาว่าเป็นการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจควรพิจารณาว่า อำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดอยู่แก่องค์การปกครองเดียวหรือหลายองค์การปกครอง ถ้ารวมอยู่ในองค์การปกครองเดียวเรียกว่าการรวมอำนาจ แต่ถ้าอำนาจนี้ตกอยู่แก่หลายองค์การ เรียกองค์การเหล่านี้ว่า องค์การกระจายอำนาจ แนวทฤษฎีใหม่เห็นด้วยที่จะแยกความหมายของการกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจตามอาณาเขตและการกระจายอำนาจตามกิจการเพราะการพิจารณาว่ากระจายอำนาจหรือไม่ ควรพิจารณาว่าองค์การนั้นมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2537, หน้า 59) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆด้านของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาด คือ การทหาร และการต่างประเทศ

สรุปโดยรวม การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นในการจัดทำกิจกรรมสาธารณะภายในท้องถิ่นของตนเอง อย่างมีอิสระ ภายในขอบเขตของกฎหมายและไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

2.4.3 รูปแบบของการกระจายอำนาจ

ธนพรรณ ธานี (2542, หน้า 28) ได้จำแนกรูปแบบของการกระจายอำนาจไว้ 2 แนวทาง คือ

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขตก็คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้ส่วนเสียของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นๆ ร่วมกันจัดทำและเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง การกระจายอำนาจตามอาณาเขตมีลักษณะสำคัญ 5 ประการได้แก่

(1) เกิดจากการยอมรับว่าความต้องการมีส่วนร่วมของราษฎร หรือผลประโยชน์มหาชน (Public Interest) นั้น มีทั้งที่เป็นความต้องการมีส่วนร่วมของราษฎรทั่วประเทศ และความต้องการมีส่วนร่วมของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น การบริการสาธารณะ (Public Service) หรือกิจการที่กระทำไปเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของราษฎรจึงมีกิจการระดับชาติและกิจการระดับท้องถิ่น รัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางควรจำกัดตนอยู่เฉพาะการจัดทำกิจการระดับชาติเท่านั้น ส่วนกิจการระดับท้องถิ่นควรมอบหมายให้ราษฎรในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการอย่างเป็นอิสระ

(2) กฎหมายจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศขึ้นเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่จัดทำกิจการท้องถิ่นที่กำหนดไว้สนองตอบความต้องการส่วนรวมของราษฎรที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้นๆ และรับรองให้องค์การที่จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล

(3) องค์กร หรือผู้แทน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลสามารถดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ตามกฎหมายหรือใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นได้อย่างอิสระจากองค์กรของรัฐหรือองค์กรการปกครองส่วนกลาง

(4) บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลจะต้องอยู่ในสังกัดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องได้รับแต่งตั้งโยกย้าย เลื่อนตำแหน่งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชา โดยองค์กรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นนิติบุคคลจะต้องมีอิสระทางการคลัง คือ มีแหล่งรายได้และอำนาจจัดสรรรายได้เพื่อใช้จ่ายในการจัดทำกิจการอันอยู่ในขอบแห่งอำนาจหน้าที่ของตนเองได้

2) การกระจายอำนาจตามการบริการหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วย

งานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลาง โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น กิจการสื่อสาร กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ กิจการผลิตกระแสไฟฟ้าหรือที่ต้องอาศัยความคล่องตัวไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบที่เคร่งครัดของระบบราชการ จึงจะมีประสิทธิภาพ

2.4.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2525, หน้า 8) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจว่า การกระจายอำนาจเป็นเรื่องของการที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจ หรือโอนอำนาจหน้าที่ในการบริหารการปกครองบางส่วนบางอย่างไปให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองโดยรัฐบาลกลางยังคงมีอำนาจหน้าที่ ควบคุม กำกับดูแลให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาถึงการกระจายอำนาจ ให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยรัฐบาลกลาง ว่าจะควบคุมมากหรือควบคุมน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายอย่าง ดังนี้

1) ปัจจัยด้านความสามารถพึ่งตนเองได้ โดยส่วนมากรัฐบาลกลางจะกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยพื้นฐานในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเบื้องต้น แต่ต่อมาได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีบทบาท อำนาจหน้าที่ ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้แก่ท้องถิ่นด้วย รัฐบาลกลางในฐานะผู้ควบคุม ดูแล เป็นผู้กำหนดรูปแบบโครงสร้างการบริหารการปกครองท้องถิ่น จะต้องคำนึงถึงหลักเอกภาพของประเทศด้วยกล่าวคือ รัฐบาลกลางจะพยายามกระจายอำนาจ ให้อำนาจอิสระแก่ท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานทางการพัฒนาการเมือง และเศรษฐกิจให้มากที่สุด แต่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง เพื่อคงความเป็นเอกภาพของรัฐ ดังนั้นความสามารถในการพึ่งตนเองของท้องถิ่นจึงเป็น ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาขอบเขตของการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น หรือขอบเขตการควบคุมกำกับดูแลท้องถิ่นนั้นเอง ความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นเกณฑ์สำคัญในการกำหนดโครงสร้างการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงระดับหรือขอบเขตของการควบคุม กำกับ ดูแลของรัฐบาลกลางที่มีต่อหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งความสามารถในการพึ่งตนเองนี้ สามารถพิจารณาได้ 2 แนวทาง

(1) ความสามารถในการพึ่งตนเองทางการเมือง หากประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง เพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมากย่อมเป็นตัวชี้ว่า ท้องถิ่นมีความสามารถในการพึ่งตนเองมาก หากประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความตื่นตัวทางการเมืองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองในท้องถิ่นนั้น ย่อมไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในทางการเมือง

(2) ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ หากท้องถิ่นมีรายได้มากเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการบริหารงานกิจการสาธารณะ รับผิดชอบตามกฎหมายย่อมถือว่า ท้องถิ่นมี

ความสามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ แต่ถ้าท้องถิ่นมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ที่จะต้องใช้ในการบริหารงานกิจการสาธารณะดังกล่าวได้ก็ถือว่า ท้องถิ่นไม่มีความสามารถในการพึ่งตนเองได้

ถ้าท้องถิ่นมีความสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะมากหรือน้อย ย่อมเป็นเกณฑ์ที่รัฐบาลจะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ถ้าพึ่งตนเองได้มากก็จะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมาก ควบคุม กำกับดูแลน้อย แต่ถ้าพึ่งตนเองได้น้อยก็พิจารณากระจายอำนาจให้ท้องถิ่นน้อย ควบคุมกำกับดูแลมาก

2) ปัจจัยด้านรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง โครงสร้างการบริหารการปกครองท้องถิ่น เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของรัฐบาลกลาง ในการพิจารณากระจายอำนาจในทางการเมือง การปกครอง ให้แก่ท้องถิ่นอันมีผลต่อการควบคุม กำกับ ดูแลของรัฐบาลกลาง สามารถพิจารณาได้ 2 แนวทาง

(1) การปกครองท้องถิ่นเต็มรูปแบบ หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงสร้างการบริหารแบบที่มีทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง หน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเช่นนี้ย่อมเป็นการกระจายอำนาจทางการเมือง การปกครองให้แก่ท้องถิ่นมากโดยมีการควบคุม กำกับ ดูแลจากรัฐบาลกลางน้อย หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอิสระมาก

(2) การปกครองท้องถิ่นไม่เต็มรูปแบบ หมายถึง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีโครงสร้างทางการบริหาร ในลักษณะที่ฝ่ายบริหารมาจากผู้ที่ได้รับแต่งตั้งหรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้ ส่วนนิติบัญญัติมาจากผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ไม่เต็มรูปแบบนี้ย่อมเป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองให้ท้องถิ่นน้อย โดยมีการกำกับควบคุม ดูแลจากรัฐบาลกลางมาก หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอิสระน้อย

สรุปโดยรวมการพิจารณากระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น รัฐบาลพิจารณาจากปัจจัยด้านความสามารถพึ่งตนเองได้ และปัจจัยด้านรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือถ้าท้องถิ่นมีความสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจมาก และการปกครองท้องถิ่นเป็นแบบเต็มรูปแบบ รัฐบาลย่อมกระจายอำนาจให้มากขึ้น

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองตนเอง (Local Self Government) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2525, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

ประหยัด หงส์ทองคำ (2535, หน้า 45) ได้รวบรวมความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นของนักวิชาการชาวต่างประเทศไว้ดังนี้

William A. Robson (1953, p. 3) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึงการปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

William V. Holloway (1953, p. 2) กล่าวว่า “การปกครองตนเองของท้องถิ่น” หมายถึงองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

Daniel Wit (1967, p. 3) ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น”

จากคำจำกัดความหรือความหมายของคำว่า “การปกครองท้องถิ่น” ข้างต้น พอสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวนี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

2.5.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

สมผุส กาญจโนมัย (2541,หน้า 138) ได้อธิบายความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) การปกครองท้องถิ่น คือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และ

หวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธา เลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

2) การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง(Self Government) ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนจะมีส่วนรับรู้อุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ปัญหาของท้องถิ่นของตน

3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นจึงมีขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลตามความจำเป็น

4) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต

6) การปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญ คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่

โดยสรุปในหลักการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นคือ การที่ประชาชนใน ท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลจัดการกิจการสาธารณะที่จำเป็นของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือกตั้งผู้บริหารขึ้นมาเอง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามนโยบายและการกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง ซึ่งท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการกำหนดนโยบายการคลัง การบริหารงานบุคคล และการบริหารกิจการของท้องถิ่น ภายใต้การตรวจสอบของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

2.5.3 องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2532, หน้า 22) ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1) สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2) พื้นที่ และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติและความ

สำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่สำหรับขนาดพื้นที่ จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคคลากรเป็นต้น

3) การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นกับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4) องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองพื้นที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5) การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6) อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7) งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8) การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระเต็มที่ทีเดียวคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอิสระรัฐ จึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

2.5.4 องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามแนวคิดของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง จากการประกาศกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัจจุบันได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลเป็นนิติบุคคลเพื่อความคล่องตัว และร่วมแก้ไขปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โกวิทย์ พวงงาม (2546, หน้า 28) ได้ให้ความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุด มีความใกล้ชิดกับประชาชน และประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบการกำกับดูแลได้ง่ายที่สุด ตลอดจนเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการระดมความรู้และความคิด การตัดสินใจ วางแผนพัฒนาการดำเนินการ และการระดมทุนทรัพยากรเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่มีความเหมาะสมทั้งในแง่เชิงโครงสร้างขององค์กร และในแง่การมีส่วนร่วมของประชาชน

บัญญัติ พุ่มพันธ์ (2548, หน้า 37) ได้สรุปหลักเกณฑ์การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 40-41 แบ่งได้ดังนี้

1) เป็นสภาตำบล ที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันไม่มีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสภาตำบลแล้ว เนื่องจากได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

2) กฎหมายกำหนดให้สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรไม่ถึง 2,000 คน ต้องยุบรวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน นอกจากสภาพตำบลที่มีสภาพพื้นที่เป็นเกาะหรืออยู่ห่างไกลไม่สามารถติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นได้สะดวก ดังนั้น สภาพตำบลที่มีประชากรไม่ถึง 2,000 คน ก็จะไม่ได้รับการพิจารณาจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และได้มีการประกาศยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลกับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันหลายแห่งปัจจุบันมีจำนวน 6,594 แห่ง ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2550

3) ให้กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

(2) องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 2 และชั้น 3 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 4 และชั้น 5 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

4) องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเปลี่ยนแปลงขนาดองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม โดยจะต้องผ่านหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล กำหนด

5) การกำหนดระดับตำแหน่งผู้บริหารให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลกำหนดแนบท้ายประกาศกำหนดขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ตามตารางที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงการกำหนดระดับตำแหน่งพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับตำแหน่ง	ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล		
	ใหญ่ (ชั้น 1 เดิม)	กลาง (ชั้น 2-3 เดิม)	เล็ก (ชั้น 4-5 เดิม)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	8/7	7/6	6
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	8/7	7/6	ไม่มีการกำหนดตำแหน่งรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หัวหน้าส่วนราชการระดับกองหรือส่วนหรือเทียบเท่า	8/7	7/6	6

ที่มา : ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล

1) โครงสร้าง บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีองค์ประกอบของโครงสร้าง และบทบาทอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

(1) โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ เกิดจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งราษฎรเลือกตั้งโดยตรงหมู่บ้านละ 2 คน หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาฯหมู่บ้านละ 3 คน ถ้ามี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาฯ 6 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มาตรา 45

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองประธาน สภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งสภาเลือกจากสมาชิกสภาฯ ให้นายอำเภอแต่งตั้ง มาตรา 48 ดำรงตำแหน่งจนครบอายุสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 49 และมีเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งสภา อบต. เลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาฯ มาตรา 57

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 46 ดังนี้

ก. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข. พิจารณา และให้ความเห็นชอบ ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

ค. ควบคุมการปฏิบัติงาน ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มาตรา 58 และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 58/3 ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง หรือถึงคราวนายกออกตามวาระ หรือกรณีอื่นใดตามมาตรา 64, 64/1

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ มาตรา 59 ดังนี้

ก. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

ข. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ค. แต่งตั้ง และถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ง. วางระเบียบ เพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

จ. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

ฉ. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

(3) พนักงานส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล หมายถึง พนักงานซึ่งได้รับการบรรจุ และแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือน ขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือจากเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำมาจัดอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลและกำหนดตำแหน่ง ได้ตามอำนาจหน้าที่และภารกิจให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด หรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลจะวิเคราะห์บทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรายได้ของตนเองเพื่อกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยมีตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

(1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

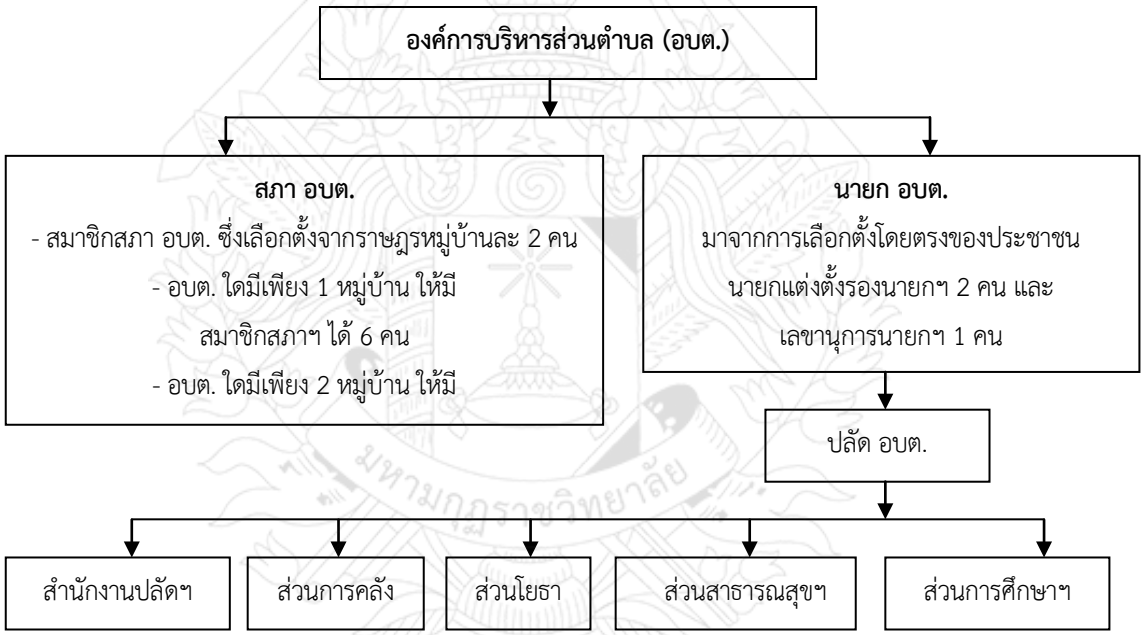
(2) หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

(3) หัวหน้าส่วนการคลัง

(4) หัวหน้าส่วนโยธา

และอาจมีตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของภารกิจ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ดังภาพที่ 2.2

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) อำนาจหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันเป็นหน่วยงานการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง วิวัฒนาการมาจาก “สภาตำบล” ที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ซึ่งได้กำหนดให้มีสภาตำบลเพียงรูปแบบอย่างเดียวกันทั่วประเทศ ต่อมาเมื่อประกาศใช้ พรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาตำบลที่รายได้ไม่รวมเงิน

อุดหนุนในปีงบประมาณล่วงมาติดต่อกัน3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทให้กระทรวงมหาดไทยปกครองไปสู่ประชาชนในระดับต่างๆจนถึงระดับตำบล หมู่บ้านหรืออาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบิหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นรากเหง้าของการปกครองท้องถิ่นไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รู้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นตาม พรบ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ปัจจุบันมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากเลือกตั้งจากประชาชนมีอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถกำหนดนโยบายนำนโยบายมาปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ องค์การบริหารส่วนตำบลเปรียบเสมือนเป็นเวทีประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทร่วมในการปกครองและการเมืองระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาท้องในลักษณะของ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์อย่างแท้จริง”

ตามบทบัญญัติมาตรา 44 มาตรา 58 และมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นเลือกตัวแทนหมู่บ้านละ 2 คน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาหนึ่งคนซึ่งเลือกจากสมาชิกโดยให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารองค์การส่วนตำบล โดยมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือก โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ส่วนรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่กระทำกิจการแทนประธานฯในกรณีที่ประธานฯไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับมอบหมาย และในกรณีที่ประธานฯและรองประธานฯไม่อยู่ในที่ประชุมให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในที่ประชุมนั้นเลือกประธานและเลขานุการกันเองในการประชุมคราวนั้น แต่มีข้อยกเว้นว่า เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารในขณะเดียวกันอีกไม่ได้ และกำหนดไว้ว่า เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

1) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำสิ่งต่างๆในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

ก. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

ข. รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ค. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

ง. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จ. ส่งเสริมการพัฒนา สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

ฉ. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ช. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซ. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ญ. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ได้ตามกฎหมายกำหนดภายใต้กฎหมายบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและภาคการเกษตร

(2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

(4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

(5) ให้มีและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

(6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

(7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

(8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

(9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

(10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

(11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

(12) การท่องเที่ยว

(13) การผังเมือง

(4) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้มีการกำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท เพื่อประโยชน์แก่กิจการองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นการชั่วคราว โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทำความเข้าใจกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

(5) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกิจการนั้นเป็นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำ และเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

(3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

(4) การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ

(5) การสาธารณูปการ

(6) การส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ

(7) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน

(8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

(9) การจัดการศึกษา

(10) การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพสตรี เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

(11) การบำรุงรักษา จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

(13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

(14) การส่งเสริมกีฬา

(15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

(17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

(19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

(20) การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และ ฌาปนสถาน

(21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

(22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ

(25) การผังเมือง

(26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

(28) การควบคุมอาคาร

(29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อใช้บังคับตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บ และกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังกล่าวข้างต้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การอื่น หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้า และนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับกิจการดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สภาพทั่วไปของอำเภอวาปีปทุม

1) ขนาดและที่ตั้ง

เมืองวาปีปทุมตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยยก “บ้านนาเลา หรือ บ้านหนองนาเลา” ขึ้นเป็นเมือง ให้ชื่อว่า “เมืองวาปีปทุม” เมื่อวันอาทิตย์ ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 9 ปี 2422 และให้ ท้าวสุริยวงศ์ (บุญมี) มีบรรดาศักดิ์ เป็น พระพิทักษ์นรากร เป็นเจ้าเมือง ท้าวมหาพรม (ย่าง) เป็นอุปราช เพียพลละคร (เกตุ) เป็นราชวงศ์

พ.ศ. 2425 พระเจริญราชเดช เห็นว่าบ้านนาเลาเป็นบ้านทุรกันดารฝืดเคืองนัก จึงนำความใบบอกทูลเกล้าฯว่า บ้านหนองแสงมีชัยภูมิกว้างขวาง มีหนองน้ำคือหนองแสง กว้างลึก มีน้ำตลอดปี เป็นที่อาศัยของผู้คนและสัตว์เลี้ยงได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็น “เมืองวาปีปทุม” (บ้านหนองแสง คือ ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอวาปีปทุมในปัจจุบัน)

ปี พ.ศ. 2444 ทางราชการหัวเมืองมณฑลอีสานได้ยุบเมืองจัตวา ตรี โท เป็นอำเภอ โดยตัดคำว่า เมือง ออก พระพิทักษ์นรากร (อุ่น) เจ้าเมืองวาปีปทุม ได้ขอกราบบังคมทูลเกล้าฯ ขอชื่ออำเภอให้คงคำว่า “เมือง” ไว้ดังเดิม ชื่อว่า “อำเภอเมืองวาปีปทุม” (จนถึง พ.ศ. 2482 จึงได้ตัดคำว่า “เมือง” ออก) และพระพิทักษ์นรากร (อุ่น) ดำรงตำแหน่งนายอำเภอคนแรก

ปัจจุบัน อำเภอวาปีปทุม มีเขตปกครอง 15 ตำบล ประกอบด้วย หนองแสง หนองแสน โคกสีทองหลาง นาข่า เสือโก้ก งัวบา ขามป้อม หัวเรือ ประชาพัฒนา ดงใหญ่ โพธิ์ชัย แคน หนองทุ่ม หนองไฮ และตำบลบ้านหวาย มี 240 หมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 107,533 คน

2) อาณาเขต

อำเภอวาปีปทุมมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกดำ และอำเภอศรีสมเด็จ (จังหวัดร้อยเอ็ด)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอศรีสมเด็จและอำเภอจตุรพักตรพิมาน (จังหวัดร้อยเอ็ด)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตต์ (จังหวัดร้อยเอ็ด) และอำเภอนาดูน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอนาเชือกและอำเภอบรบือ

3) สภาพภูมิประเทศ

เป็นที่ราบสูง พื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายและมีหินลูกรังบ้างเป็นบางส่วน มีแหล่งน้ำในเขตเทศบาลคือหนองคู

4) ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศทั่วไปของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิมีอากาศร้อนจัดและแห้งแล้งในฤดูร้อนและมีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู

(1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ไปถึงเดือนพฤษภาคม

(2) ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนไปถึงเดือนตุลาคม

(3) ฤดูหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนไปถึงเดือนมกราคม

5) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

(1).อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์

(2) อาชีพเสริม ได้แก่ การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ปลูกยาสูบ ข้าวโพด ปลูกงาดำ พืชผักต่างๆ หลังฤดูการเก็บเกี่ยว 1.ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พืชไร่ หม่อน-ไหม ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ

6) การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอวาปีปทุมประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 16 แห่ง ได้แก่

(1) เทศบาลตำบลวาปีปทุม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองแสง

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแสง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม)

3. องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขามป้อมทั้งตำบล

4. องค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเสือโก้กทั้งตำบล

5. องค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงใหญ่ทั้งตำบล

6. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ชัยทั้งตำบล

7. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหัวเรือทั้งตำบล

8. องค์การบริหารส่วนตำบลแคน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแคนทั้งตำบล

9. องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลงัวบาทั้งตำบล

10. องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาข่าทั้งตำบล

11. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านหวายทั้งตำบล

12. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไฮทั้งตำบล

13. องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพระชาพัฒนาทั้งตำบล

14. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองทุ่มทั้งตำบล

15. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแสนทั้งตำบล

16. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกสีทองหลางทั้งตำบล (https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอวาปีปทุม)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรอนงค์ หันไชยศรี (2557, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาคมที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05แต่ประชาคมที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ธนาวุฒิ ศรีอินทร์ (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งสี่ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดปัญหาและความต้องการด้านการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลการพัฒนา

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01แต่ประชาชนที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ธาดารัตน์ ละเอียด (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการพัฒนาการบริหารและการบริการ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและด้านการพัฒนาการบริหารและการบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกันในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรเจิด สอนพิมาย (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคนและสังคม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาทางการเมืองและการบริหาร ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สุณีรัตน์ จันทวะฤทธิ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านการเมืองการบริหาร ด้านการพัฒนา

สาธารณสุข ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุและอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กิตติพร จันทร์สายทอง (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากสองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางสองด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

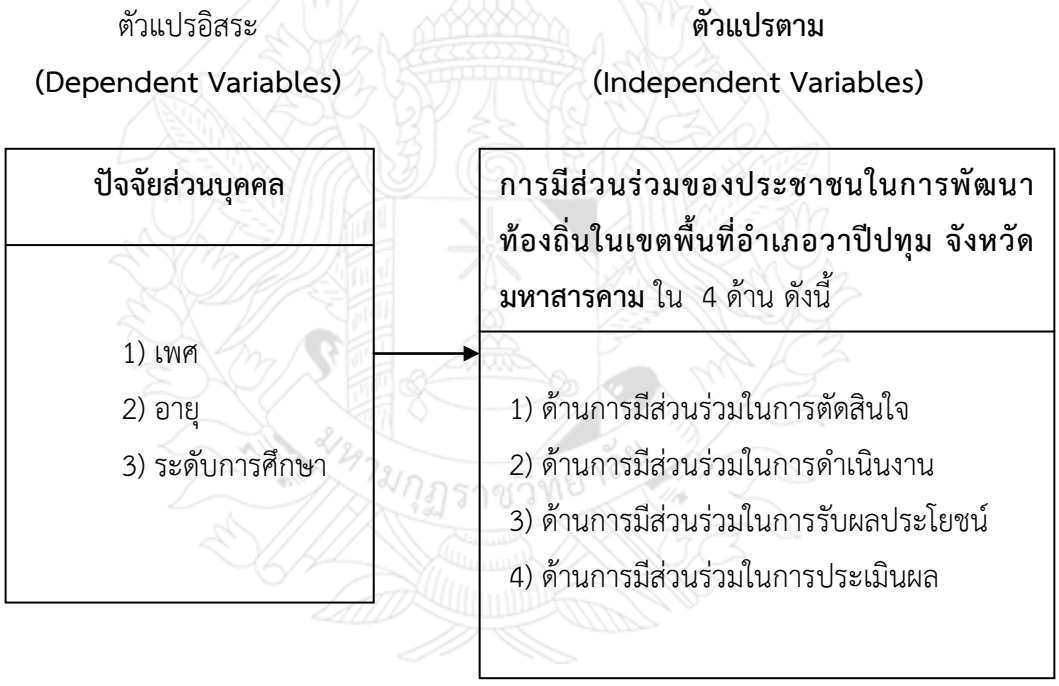
เจริญสุข มงคลศรี (2556, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาคมที่มีเพศ อายุ และการประกอบอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาคมที่มีรายได้และสถานภาพในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ให้ความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในหลายแง่มุม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการที่ผู้วิจัยจะได้นำไปรับรองการอภิปรายผลการวิจัยในบทที่ 5 ต่อไป

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีของ โคเฮน และ อัพฮอฟฟ (Cohen and Uphoff, **1977,**pp. 218-224 อ้างถึงใน สัมพันธ์ อุปลา, 2541, หน้า 13) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารนั้นสามารถจำแนกลักษณะกิจกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 4 กิจกรรม คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 21,804 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 21,804 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน

3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) จากประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 21,804 คน นำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548, หน้า 19)

$$n = \frac{N}{1+N\,(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในรายงานการวิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05

$$N = \frac{21,804}{1 + 21,804\,(0.05)^2}$$

$$= 392.79$$

ดังนั้น ปัดเศษทศนิยมขนาดของกลุ่มตัวอย่าง n = 393

ทั้งนี้ เพื่อเกิดความสะดวกแก่การคำนวณและกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 คนในการวิจัยโดยแยกออกเป็นแต่ละตำบลจากการคำนวณดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงมีจำนวนดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวน ประชากร/ครัวเรือน และกลุ่มตัวอย่าง ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ที่	องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หนองแสง	2,493	45
2	ขามป้อม	1,367	25
3	เสือโก้ก	2,063	37
4	ดงใหญ่	933	17
5	โพธิ์ชัย	997	18
6	หัวเรือ	2,151	39
7	แคน	1,768	32
8	งัวบา	1,433	26
9	นาข่า	1,791	32
10	บ้านหวาย	1,626	29
11	หนองไฮ	1,679	30
12	ประชาพัฒนา	1,026	18
13	หนองทุ่ม	919	17
14	หนองแสน	683	12
15	โคกสีทองหลาง	875	16
	รวม	21,804	393

3) การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

(1) จัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนที่เป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน แต่ละตำบล

(2) เขียนชื่อประชาชนที่เป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ 1 ชื่อต่อ 1 แผ่น แล้วม้วนสลากลงในกล่องเขย่าให้คละกันโดยจัดทำทีละตำบล

(3) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำแผ่นสลากมาจดบันทึกไว้ว่าใครได้

(4) ม้วนสลากแผ่นเดิมลงในกล่องเดิม เขย่าให้คละกัน แล้วจับสลากขึ้นมาใหม่

(5) กรณีหยิบได้ชื่อเดิมก็จะไม่จดบันทึกอีกครั้ง นำใส่ลงไปในกล่องเดิมแล้วจับขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะให้โอกาสถูกเลือกทุกคนเท่ากัน

(6) ดำเนินการตาม (1) – (5) จนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวนตามที่ได้กำหนด

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สี่ ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์, และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 32 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 98) ดังนี้

5	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3.1.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2) ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

3) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำในการกำหนดประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตรวจสอบสำนวนภาษา ความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4) แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหาและสำนวนภาษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง กับข้อคำถามประเมินความถูกต้องโดยใช้สูตร IOC (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102) มีเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นหรือข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

(1) ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ วุฒิการศึกษา น.บ.(นิติศาสตร์),พ.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์),ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(2) ดร.ประพิศ โบราณมูล วุฒิการศึกษา บธ.บ., กศ.ม. (สังคมศึกษา), ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(3) พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส วุฒิการศึกษา ศน.บ.,ศน.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปวิเคราะห์ค่า IOC จากการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ผลปรากฏว่าได้ค่า IOC ที่ระดับ 1 จำนวน 32 ข้อ

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try–out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

7) การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการโดยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนกำนันทุกตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 393 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รับคืนมาแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ตามมาตรส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน		ระดับการมีส่วนร่วม
5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

จากนั้นจึงนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการประเมิน(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 98**)** ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่า t-test (Independent Samples) สำหรับเพศ และทำการทดสอบค่า F-test (One-way ANOVA) สำหรับอายุ และระดับการศึกษา

4) แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) คือ

$$\square = \frac{k}{k-1}\left[1-\frac{\sum s_i^t}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K หมายถึง จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S_t^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2) สถิติพื้นฐาน

(1) ความถี่ (Frequency)

(2) ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P หมายถึง ร้อยละ
f หมายถึง ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N หมายถึง จำนวนความถี่ทั้งหมด

(3) ค่าเฉลี่ย (Mean = $\bar{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนคน

X หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 หมายถึง ผลรวมกำลังสองของคะแนนในกลุ่ม

(5) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่มใช้ t-test และ 3 กลุ่มใช้ F-test (One-way ANOVA)

5.1 ค่า t-test (Independent sample t-test) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 109) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t หมายถึง ค่าที-เทสต์ (t-test Independent) โดยที่ df = n_1+n_2-2

$\bar{X}_1$, $\bar{X}_2$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

N_1, N_2 หมายถึง จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ F-test (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 115)

$$F = \frac{MS_b}{MS_W}$$

เมื่อ F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

$MS_{(B)}$ หมายถึง ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean Square between Groups)

$MS_{(w)}$ หมายถึง ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean Square within Groups)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Stuctureed Interview Protocol) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากบุคคลซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยได้เลือกกำนันทุกตำบลหรือตัวแทน จำนวน 15 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง(Semi - Structured Interview)

2) กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ วิธีการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) นำข้อมูลจากผลการวิจัยเชิงปริมาณแต่ละด้านมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

2) ร่างแบบสัมภาษณ์นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุม การใช้ภาษาโครงสร้างและรูปแบบสัมภาษณ์ เสร็จแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำให้สมบูรณ์

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญสามท่านที่กล่าวนามมาแล้ว เพื่อพิจารณาและแนะนำให้สมบูรณ์ก่อนนำไปจัดพิมพ์ และใช้ประกอบเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนด

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์กำนันทุกตำบลหรือผู้แทน จำนวน 15 คน ในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวนสี่ ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

(3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

(4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก โดยการประมวลความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละคนและแต่ละข้อ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ตอบคำถามในการวิจัยต่อไป

2) ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

4.2 ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova : F-test)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1 – 4.3

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	188	47.84
หญิง	205	52.16
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 52.16 และเป็นเพศชายจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.84

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 35 ปี	118	30.03
36-50 ปี	153	38.93
51 ปี ขึ้นไป	122	31.04
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36–50 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.93รองลงมาคืออายุ 51 ปี ขึ้นไปจำนวน 122คน คิดเป็นร้อยละ 31.04และอายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.03

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	157	39.95
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	138	35.11
อนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไป	98	24.94
รวม	393	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 157คน คิดเป็นร้อยละ 39.95 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.11และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.94

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.4 – 4.8

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน (n=393)

ด้าน	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.57	0.68	2	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.10	0.75	3	ปานกลาง
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.66	0.40	1	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.80	0.81	4	ปานกลาง
	รวม	3.28	0.62	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากสองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางสองด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ (n=393)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\overline{X}$	S.D.		แปลผล
1	ร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น	3.64	0.90	3	มาก
2	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น	3.66	0.88	2	มาก
3	ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น	3.67	0.88	1	มาก
4	ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น	3.47	0.87	7	ปานกลาง
5	ร่วมตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมท้องถิ่น	3.52	0.85	5	ปานกลาง
6	ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ	3.44	1.02	8	ปานกลาง
7	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น	3.48	0.86	6	ปานกลาง
8	ร่วมประชาคมตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้	3.58	0.92	4	มาก
	รวม	3.57	0.68	-	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากสี่ข้อและอยู่ในระดับปานกลางสี่ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น” รองลงมาคือข้อ 2 ที่ว่า “ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า “ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมและรายข้อ (n=393)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่างๆ	2.92	0.97	7	ปานกลาง
2	ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.09	1.02	6	ปานกลาง
3	ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น	2.83	1.13	8	ปานกลาง
4	ร่วมกำหนดวิธีการ/ขั้นตอนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ	3.13	0.94	5	ปานกลาง
5	เคยติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆ กับหน่วยงานท้องถิ่น	3.14	0.73	4	ปานกลาง
6	ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น	3.25	0.87	2	ปานกลาง
7	ร่วมวางแผนและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ	3.21	0.87	3	ปานกลาง
8	ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น	3.26	1.21	1	ปานกลาง
	รวม	3.10	0.75	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น” รองลงมาคือข้อ 6 ที่ว่า “ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น”

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ (n=393)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น	3.26	1.21	8	ปานกลาง
2	ได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานท้องถิ่น	3.51	1.04	7	มาก
3	ได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น	3.55	1.08	6	มาก
4	ได้รับประโยชน์จากการจัดงานประเพณีท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่น	3.59	1.14	5	มาก
5	ได้รับการบริการจากรถขยะ รถดับเพลิงที่คอยให้บริการ	3.90	0.97	3	มาก
6	ได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น	3.91	0.88	2	มาก
7	ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม	3.92	0.88	1	มาก
8	ได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่น	3.67	0.87	4	มาก
	รวม	3.66	0.81	-	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม” รองลงมาคือข้อ 6 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 1 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายข้อ (n=393)

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีท้องถิ่น	3.08	0.91	2	ปานกลาง
2	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีท้องถิ่น	2.52	0.80	7	ปานกลาง
3	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำแผนชุมชนท้องถิ่น	3.02	0.88	4	ปานกลาง
4	ร่วมประเมินผลความสอดคล้องของงบประมาณรายจ่ายประจำปีกับแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงานท้องถิ่น	2.53	0.87	6	ปานกลาง
5	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภค	3.06	0.55	3	ปานกลาง
6	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานหน่วยงานท้องถิ่น	2.54	0.56	5	ปานกลาง
7	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น	3.10	0.60	1	ปานกลาง
8	ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น	2.51	0.41	8	ปานกลาง
	รวม	2.80	0.40	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น” รองลงมาคือข้อ 1

ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยปรากฏตามตารางที่ 4.9 – 4.14

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมจำแนกตามเพศ (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	เพศ					
	ชาย (188)			หญิง (205)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.61	0.66	มาก	3.53	0.70	มาก
2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.13	0.71	ปานกลาง	3.07	0.79	ปานกลาง
3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.70	0.38	มาก	3.62	0.42	มาก
4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.85	0.78	ปานกลาง	2.75	0.84	ปานกลาง
โดยรวม	3.32	0.63	ปานกลาง	3.24	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่4.10 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	เพศ						t	Sig
	ชาย (188)			หญิง (205)				
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล		
1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.61	0.66	มาก	3.53	0.70	มาก	0.53	.29
2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.13	0.71	ปานกลาง	3.07	0.79	ปานกลาง	0.75	.20
3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.70	0.38	มาก	3.62	0.42	มาก	0.71	.18
4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.85	0.78	ปานกลาง	2.75	0.84	ปานกลาง	0.42	.31
โดยรวม	3.32	0.63	ปานกลาง	3.24	0.78	ปานกลาง	0.49	.13

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งสี่ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	อายุ								
	ไม่เกิน 35 ปี (118)			36-50ปี (153)			51 ปีขึ้นไป (122)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.52	0.71	มาก	3.60	0.60	มาก	3.59	0.62	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.04	0.73	ปานกลาง	3.14	0.72	ปานกลาง	3.12	0.71	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.64	0.42	มาก	3.69	0.40	มาก	3.65	0.38	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.75	0.70	ปานกลาง	2.85	0.64	ปานกลาง	2.80	0.80	ปานกลาง
โดยรวม	3.24	0.64	ปานกลาง	3.32	0.59	ปานกลาง	3.29	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 36-50 ปี,51 ปี ขึ้นไป,และช่วงอายุไม่เกิน 35 ปีตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกช่วงอายุ เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 36-50 ปี,51 ปี ขึ้นไป,และช่วงอายุไม่เกิน 35 ปีตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 36-50 ปี,51 ปี ขึ้นไป,และช่วงอายุไม่เกิน 35 ปีตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เรียงจากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 36-50 ปี,51 ปี ขึ้นไป,และช่วงอายุไม่เกิน 35 ปีตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง จากช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 36-50 ปี,51 ปี ขึ้นไป,และช่วงอายุไม่เกิน 35 ปีตามลำดับ

ตารางที่ 4. 12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.24	2	0.12	1.20	.10
	ภายในกลุ่ม	39.00	390	0.10		
	รวม	39.24	392			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.24	2	0.12	1.09	.012
	ภายในกลุ่ม	42.90	390	0.11		
	รวม	43.14	392			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	0.85	.23
	ภายในกลุ่ม	50.70	390	0.13		
	รวม	50.92	392			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	1.10	.14
	ภายในกลุ่ม	39.00	390	0.10		
	รวม	39.22	392			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	1.00	.08
	ภายในกลุ่ม	42.90	390	0.11		
	รวม	44.20	392			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการศึกษา								
	ประถมศึกษา (157)			มัธยมศึกษา/เทียบเท่า (138)			อนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไป (98)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.59	0.62	มาก	3.60	0.60	มาก	3.52	0.71	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.12	0.71	ปานกลาง	3.14	0.72	ปานกลาง	3.04	0.73	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.65	0.38	มาก	3.69	0.40	มาก	3.64	0.42	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.80	0.80	ปานกลาง	2.85	0.64	ปานกลาง	2.75	0.70	ปานกลาง
โดยรวม	3.29	0.63	ปานกลาง	3.32	0.59	ปานกลาง	3.24	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคามระดับการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกระดับการศึกษาเรียงจากระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า,ระดับประถมศึกษา, และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

คามระดับการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกระดับการศึกษาเรียงจากระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า,ระดับประถมศึกษา, และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคามระดับการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกระดับการศึกษาเรียงจากระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า,ระดับประถมศึกษา, และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคามระดับการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกระดับการศึกษาเรียงจากระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า,ระดับประถมศึกษา, และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาคามระดับการศึกษาพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกระดับการศึกษาเรียงจากระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า,ระดับประถมศึกษา, และระดับอนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไปตามลำดับ

ตารางที่ 4. 14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา (n=393)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	0.79	.14
	ภายในกลุ่ม	54.06	390	0.14		
	รวม	54.28	392			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	1.00	.10
	ภายในกลุ่ม	42.90	390	0.11		
	รวม	43.12	392			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.28	2	0.14	1.17	.09
	ภายในกลุ่ม	46.80	390	0.12		
	รวม	47.08	368	392		
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.20	2	0.10	0.71	.16
	ภายในกลุ่ม	54.06	390	0.14		
	รวม	54.26	392			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.24	2	0.12	1.20	.08
	ภายในกลุ่ม	39.00	390	0.10		
	รวม	39.24	392			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ความถี่
1	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น	18
2	ควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์ในการดำเนินโครงการต่างๆทุกโครงการ	11
	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	
1	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น	19
2	ควรมีการส่งเสริมและจัดทำประชาคมชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม	10
	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
1	ควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รวดเร็วเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน	35
2	ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณให้ประชาชนรับทราบ	12
	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
1	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค	22
2	คณะผู้บริหารควรมีความโปร่งใสในการบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น	10

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นและควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์ในการดำเนินโครงการต่างๆทุกโครงการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และควรมีการส่งเสริมและจัดทำประชาคมชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ ควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รวดเร็วเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนและควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณให้ประชาชนรับทราบ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภคและคณะผู้บริหารควรมีความโปร่งใสในการบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น

โดยสรุป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก คือ ควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รวดเร็วเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

ตอนที่ 5 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกำนันหรือตัวแทนคือสารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปกครองของแต่ละตำบล จำนวน 15 คน จาก 15 ตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) ที่ผู้วิจัยได้เลือกให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังมีผลจากการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

5.1 การสัมภาษณ์เป็นรายด้านและรายบุคคล

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ไว้ว่า “ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไร?” ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลตามลำดับดังนี้

(1) **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** (2558, 7 กันยายน) กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า***“...ในการประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่นประชาชนได้มีโอกาสร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและให้มีตัวแทนประชาชนร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ...”*

(2) **นายปัญญา โยแก้ว** (2558, 8 กันยายน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอปัญหาของและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นในการประชาคมแต่ละครั้ง...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...ควรให้โอกาสประชาชนได้ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นและในการดำเนินโครงการต่างๆทุกโครงการควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน...”*

(3) **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** (2558, 9 กันยายน) กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อผู้ทีมีส่วนเกี่ยวข้องในการประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเร่งรีบแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน...”*

(4) **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** (2558, 10 กันยายน) กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาถือว่าได้ร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นควรแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างเร่งด่วน...”*

(5) **นายทองมี ชัยโภชน์** (2558, 11 กันยายน) กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น...”* **และ**

ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า *"...ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรีบแก้ไขให้หมดไป..."*

(6) **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** (2558, 12 กันยายน) กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...หน่วยงานท้องถิ่นควรแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างเร่งด่วน..."*

(7) **นายสมหวัง วิรุวรรณ** (2558, 13 กันยายน) กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...กระบวนการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นควรได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ..."*

(8) **นางผ่องศรี ไสอินทร์** (2558, 14 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆขึ้น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...กระบวนการแก้ไขปัญหาควรปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและแก้ให้ถูกจุด..."*

(9) **นายมนูญ หารคำ** (2558, 15 กันยายน) กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเวทีประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...ควรปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ..."*

(10) **นายประณี คำอาจ** (2558, 16 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...วิธีการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ประชาชนจะต้องเข้าร่วมในการตัดสินใจร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...ประชาชนควรร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น..."*

(11) **นายสุบิน วิลาวงศ์** (2558, 17 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องในเวทีประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่นอยู่เสมอ…” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“…กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพควรปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ…”*

(**12**) **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** (2558, 18 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“…องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนาได้ทำการประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆขึ้นไป…”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“…ควรปรับปรุงกระบวนการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น…”*

(13) นายสมพร บัวบุญ (2558, 19 กันยายน) กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“…ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น…”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“…กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาควรตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น…”*

(**14**) **นายทองแดง ระหารนอก** (2558, 20 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า***“…ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอแนะปัญหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นในทำการประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสนในแต่ละครั้ง…”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“…ควรปรับปรุงกระบวนการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น…”*

(**15**) **นายประสงค์ ประนัดเถ** (2558, 21 กันยายน) กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“…ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น…”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“…กิจกรรมแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นควรรีบดำเนินการ…”*

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ไว้ว่า “ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขต

อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างไร?” ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลตามลำดับดังนี้

(1) **. นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** (2558, 7 กันยายน) กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...การประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆและการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนควรประชาสมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้น...”*

(2) **นายปัญญา โยแก้ว** (2558, 8 กันยายน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆกับหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...ควรประชาสมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้น...”*

(3) **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** (2558, 9 กันยายน) กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆอันนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆ และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...ควรประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆให้ประชาชนได้รับทราบอยู่เสมอเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้นและประชาชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน...”*

(4) **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** (2558, 10 กันยายน) กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้ซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลดงใหญ่ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ เป็นอย่างดี...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...ควร*

ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอยู่เสมอ...”

(5) **นายทองมี ชัยโภชน์** (2558, 11 กันยายน) กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้าน ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัยอยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัยควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ และร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน...”*

(6) **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** (2558, 12 กันยายน) กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ อยู่เสมอ และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ ควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือได้จัดขึ้น...”*

(7) **นายสมหวัง วิรุวรรณ** (2558, 13 กันยายน) กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ให้มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลแคนควรประชาสมพันธ์เกี่ยวกับการประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆและการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้น...”*

(8) **นางผ่องศรี ไสอินทร์** (2558, 14 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลงัวบา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา*

เป็นอย่างดี...” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบาควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอยู่เสมอ...”*

(9) **นายมนูญ หารคำ** (2558, 15 กันยายน) กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลนาข่า และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าควรประชาสมพันธ์เกี่ยวกับการประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆและการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าจัดขึ้น...”*

(10) **นายประณี คำอาจ** (2558, 16 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆอันนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ควรประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆให้ประชาชนได้รับทราบอยู่เสมอเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้น...”*

(11) **นายสุบิน วิลาวงศ์** (2558, 17 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลหนองไฮ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ เป็นอย่างดี...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอยู่เสมอ...”*

(12) **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** (2558, 18 กันยายน)สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่น*

ของตำบลประชาพัฒนา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา เป็นอย่างดี...” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอยู่เสมอ...”*

(**13**) **นายสมพร บัวบุญ** (2558, 19 กันยายน) กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า***“...ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความเจริญรุ่งเรืองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่มควรประชาสมพันธ์เกี่ยวกับการประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆให้ประชาชนได้รับทราบอยู่เป็นประจำเพื่อที่จะได้เข้าร่วมหรือมีตัวแทนเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆนั้น...”*

(**14**) **นายทองแดง ระหารนอก** (2558,20 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลหนองแสน ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน เป็นอย่างดี...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอยู่เสมอ...”*

(**15**) **นายประสงค์ ประนัดเถ** (2558, 21 กันยายน) กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ อยู่เสมอ...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นตามโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ได้จัดขึ้น...”*

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ไว้ว่า “ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อย่างไร?” ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลตามลำดับดังนี้

(1) **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** (2558, 7 กันยายน) กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหนองแสงควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่นอยู่เสมอ...”*

(2) **นายปัญญา โยแก้ว** (2558, 8 กันยายน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า *“...องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากการจัดงานประเพณีท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายอยู่เสมอพร้อมทั้งอนุรักษ์การจัดงานประเพณีท้องถิ่นไว้ตลอดไป...”*

(3) **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** (2558, 9 กันยายน) กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางขององค์การบริหารส่วนตำบลโก้กทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบาย...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโก้ก ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายอยู่เสมอ...”*

(4) **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** (2558, 10 กันยายน) กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า *“...ประชาชนตำบลดงใหญ่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะขององค์การบริหาร*

ส่วนตำบลดงใหญ่เป็นอย่างมาก...” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ควรรักษาข้อดีในดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะนี้ไว้ให้ยั่งยืน...”*

(5) **นายทองมี ชัยโภชน์** (2558, 11 กันยายน) กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนตำบลโพธิ์ชัย ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย และได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น เป็นอย่างมาก...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ควรรักษาข้อดีในดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะนี้ไว้ให้ยั่งยืน...”*

(6) **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** (2558, 12 กันยายน) กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางพอสมควร...”***และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า***“...องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือควรดูแลรักษาซ่อมแซมเส้นทางการคมนาคมให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางอยู่เสมอ...”*

(7) **นายสมหวัง วิรุวรรณ** (2558, 13 กันยายน) กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลแคน ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาและได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลแคน ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาสวนสาธารณะและลานกีฬาให้มีสภาพดีอยู่เสมอ...”*

(8) **นางผ่องศรี ไสอินทร์** (2558, 14 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาอยู่พอสมควร...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาอยู่เสมอ...”*

(9) **นายมนูญ หารคำ** (2558, 15 กันยายน) กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบาย.."*

(10) **นายประณี คำอาจ** (2558, 16 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาสวนสาธารณะและลานกีฬาอยู่เสมอ..."*

(11) **นายสุบิน วิลาวงศ์** (2558, 17 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ได้พัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น..."* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า***"...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาระบบไฟฟ้าน้ำประปาอยู่เสมอ..."*

(12) **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** (2558, 18 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่น..."* และ**ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์อยู่เสมอ..."*

(13) **นายสมพร บัวบุญ** (2558, 19 กันยายน) กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *"...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและ*

ได้รับประโยชน์การบริการจากรถขยะของหน่วยงานท้องถิ่น...” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาการบริการจากรถขยะอยู่เสมอ...”*

(**14**) **นายทองแดง ระหารนอก** (2558, 20 กันยายน)สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาอยู่เสมอ...”*

(**15**) **นายประสงค์ ประนัดเถ** (2558, 21 กันยายน) กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่น...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ควรบำรุงรักษาซ่อมแซมและพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางให้ใช้การสัญจรไปมาสะดวกสบายพร้อมทั้งดูแลรักษาและพัฒนาตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์อยู่เสมอ...”*

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ไว้ว่า “ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไร?” ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลตามลำดับดังนี้

(**1**) **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** (2558, 7 กันยายน) กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควร*

ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีให้ประชาชนได้เห็นผลงานเป็นประจักษ์อยู่ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป...”

(2) **นายปัญญา โยแก้ว** (2558, 8 กันยายน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น...”*

(3) **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** (2558, 9 กันยายน) กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้กได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมซึ่งประชาชนได้เห็นความตั้งใจในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับพอใช้ได้...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า***“...องค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้เห็นเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น...”*

(4) **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** (2558, 10 กันยายน) กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ปรากฏออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมเท่าที่ควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้ดีมีผลการดำเนินงานที่เด่นชัดยิ่งขึ้น...”*

(5) **นายทองมี ชัยโภชน์** (2558, 11 กันยายน) กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพมีผลการดำเนินงานที่เด่นชัดยิ่งขึ้นและควรมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ...”*

(6) **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** (2558, 12 กันยายน) กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ โดยภาพรวมผลของการดำเนินงานปรากฏเป็นรูปธรรมอยู่พอสมควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”* **และได้ให้**

ข้อเสนอแนะไว้ว่า *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้ผลของการดำเนินงานปรากฏเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น...”*

(7) **นายสมหวัง วิรุวรรณ** (2558, 13 กันยายน) กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดที่งบประมาณก็เป็นได้จึงทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นและควรมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ...”*

(8) **นางผ่องศรี ไสอินทร์** (2558, 14 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและควรมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ...”*

(9) **นายมนูญ หารคำ** (2558, 15 กันยายน) กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า***“...องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น...”*

(10) **นายประณี คำอาจ** (2558, 16 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น...”*

(11) **นายสุบิน วิลาวงศ์** (2558, 17 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้*

ไม่ถึงกับดีนัก...” **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและควรมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ...”*

(**12**) **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** (2558, 18 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนาโดยภาพรวมมีผลงานพอใช้ได้และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้ประชาชนได้เห็นผลงานที่เด่นชัดขึ้นและการบริหารงบประมาณควรมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้...”*

(**13**) **นายสมพร บัวบุญ** (2558, 19 กันยายน) กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและควรมีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ...”*

(**14**) **นายทองแดง ระหารนอก** (2558, 20 กันยายน) สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...หน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสน ควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีให้ประชาชนได้เห็นผลงานเป็นรูปธรรมเด่นชัด...”*

(**15**) **นายประสงค์ ประนัดเถ** (2558, 21 กันยายน) กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** *“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลางโดยภาพรวมตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับปานกลาง...”* **และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า** *“...การบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลางควรมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้...”*

5.2 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเป็นรายด้าน

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นไปในทิศทางซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่า หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่า ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์สามประการดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม, 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามของประชาชนที่มี ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน,และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยและเป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล 240 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 21,804 คนซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากบุคคลซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยได้เลือกกำนันทุกตำบลหรือตัวแทน จำนวน15 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในสี่ด้าน ได้แก่ 1)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, 3)ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์,และ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 32 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็น ข้อเสนอแนะการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบ Real Practice ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง (Tape) และกล้องถ่ายภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มสำหรับเรื่องเพศ และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรมแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ในแต่ละด้านความคิดเห็น ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณาวิเคราะห์ (Analytical Discription) ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 52.16 มีอายุระหว่าง 36–50 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.93 และมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 157คน คิดเป็นร้อยละ 39.95

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากสองด้าน

และอยู่ในระดับปานกลางสองด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ และสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากสี่ข้อและอยู่ในระดับปานกลางสี่ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 6 ที่ว่า “ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น”

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามโดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

โดยสรุป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก คือ ควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้รวดเร็วเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในสี่ด้าน คือ การส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งสี่ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ไม่ว่าจะเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่พอสมควร ซึ่งการที่ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่หนึ่งก็เพราะว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางดีขึ้นการเดินทางสัญจรไปมาสะดวกสบายขึ้นเป็นต้น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก็เพราะว่าประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นด้วยต้องการที่จะเห็นความเจริญพัฒนายิ่งๆขึ้น ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นั้นอาจจะมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ระเบียบปฏิบัติที่ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ของทางราชการซึ่งอาจจะเป็นเหตุทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่น ในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยโดยรวมทั้งสี่ด้านก็อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธนาวุฒิ ศรีอินทร์** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธาดารัตน์ ละเอียด** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอนพิมาย** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน

ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรอนงค์ หันไชยศรี** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก **ไม่**สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุณีรัตน์ จันทวะฤทธิ์** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นได้จัดทำโครงการประชาคมการจัดทำแผนชุมชน ประชาคมการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประชาคมการจัดทำแผนการศึกษา รวมทั้งจัดทำโครงการหน่วยงานท้องถิ่นเคลื่อนที่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เริ่มตั้งแต่การร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน และร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นเหตุให้ผลการวิจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรอนงค์ หันไชยศรี** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เจริญสุข มงคลศรี** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้ให้ความสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มานานได้รับทราบปัญหาต่างๆของชุมชน ต่างก็ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาของชุมชน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ในการประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่นประชาชนได้มีโอกาสร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายปัญญา โยแก้ว** ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอปัญหาของและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นในการประชาคมแต่ละครั้ง...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อผู้ทีมีส่วนเกี่ยวข้องในการประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่น...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาถือว่าได้ร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับหน่วยงานท้องถิ่นในการแก้ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองมี ชัยโภชน์** กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วม

ตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมท้องถิ่น...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายมนูญ หารคำ** กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชน เสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเวทีประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่น...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายสุบิน วิลาวงศ์** สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเวทีประชาคมของหน่วยงานท้องถิ่นอยู่เสมอ...” และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายประสงค์ ประนัดเถ** กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น...”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 6 ที่ว่า “ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ก็เพียงเฉพาะการเสนอความคิดเห็นเท่านั้นส่วนการจัดหรือปรับปรุงระบบการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็นภาระหน้าที่ของคณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นโดยตรง สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางผ่องศรี ไสอินทร์** สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆขึ้น...”**และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า**“...กระบวนการแก้ไขปัญหาควรปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและแก้ให้ถูกจุด...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนาได้ทำการประชาคมเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยการร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งๆขึ้นไป...”และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองแดง ระหารนอก** สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่าได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้มีโอกาสร่วมเสนอแนะปัญหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นในทำการประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสนในแต่ละครั้ง...”

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่พอสมควร เนื่องด้วยว่าประชาชนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นได้ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นและร่วมวางแผนและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ แต่อาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการดำเนินงานไม่มากเท่าที่ควร ผลการวิจัยจึงอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เจริญสุข มงคลศรี** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นพอสมควรเพราะต้องการจะเห็นชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนายิ่งๆขึ้น สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายปัญญา โยแก้ว** ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“... ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆกับหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัด

มหาสารคาม อยู่เสมอ...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆตามอำนาจหน้าที่ที่สามารถทำได้ซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลดงใหญ่ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ เป็นอย่างดี...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองมี ชัยโภชน์** กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** “...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัยอยู่เสมอ...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสมหวัง วิรุวรรณ** กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ให้มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่เสมอ...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางผ่องศรี ไสอินทร์** สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลงัวบา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา เป็นอย่างดี...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายประณี คำอาจ** สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆอันนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่น ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อยู่เสมอ...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุบิน วิลาวงศ์** สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลหนองไฮ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ เป็นอย่างดี...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบล

ประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลประชาพัฒนา ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา เป็นอย่างดี..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสมพร บัวบุญ** กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**"...ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อความเจริญรุ่งเรืองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่เสมอ..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองแดง ระหารนอก** สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**"...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆซึ่งนำความเจริญมาสู่ชุมชนท้องถิ่นของตำบลหนองแสน ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน เป็นอย่างดี..."และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายประสงค์ ประนัดเถ** กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**"...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ อยู่เสมอ..."

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า "ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น"มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามนั้นมีงบประมาณในการการดำเนินงานพร้อมอยู่แล้ว การที่ประชาชนจะร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น เป็นความประสงค์ของแต่ละคนซึ่งสามารถกระทำได้และให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ในกรณีดังกล่าวนั้นปรากฏมีไม่มากนัก สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**"...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆอันนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและร่วมติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆ และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** กำนันตำบลหัวเรือ

อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม คือองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านต่างๆประชาชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ อยู่เสมอ และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น...”และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายมนูญ หารคำ** กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตตำบลนาข่า และมีบางคนได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น...”

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม นั้นต่างก็ได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก เช่น ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่นเป็นต้น เป็นเหตุให้ผลการวิจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ว่าหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง**ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธนาวุฒิ ศรีอินทร์** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** จากการดำเนินงานในการพัฒนา

ท้องถิ่นโดยเฉพาะการพัฒนาถนนหนทางเส้นทางคมนาคมในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม นั้นเห็นผลเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้ประชาชนและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาในส่วนนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**"...หน่วยงานท้องถิ่นในเขตตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายปัญญา โยแก้ว** ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากการจัดงานประเพณีท้องถิ่น..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...การพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางขององค์การบริหารส่วนตำบลโก้กทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบาย..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...ประชาชนตำบลดงใหญ่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่เป็นอย่างมาก..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางพอสมควร..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางผ่องศรี ไสอินทร์** สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "...องค์การบริหารส่วนตำบลงัวบา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาอยู่พอสมควร..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายประณี คำอาจ** สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า"...องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่น..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ

นายสุบิน วิลาวงศ์ สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ได้พัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายนิพนธ์ ฤทธาโย** สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่น...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายสมพร บัวบุญ**กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์การบริการจากรถขยะของหน่วยงานท้องถิ่น...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายทองแดง ระหารนอก** สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น...” และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ**นายประสงค์ ประนัดเถ** กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลาง ได้ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเด่นชัดก็คือการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่น...”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** จากการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม นั้นเนื่องจากผู้ได้รับผลประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นส่วนมากจะเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกหลานไปฝากให้ทางเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นดูแล ประชาชนบางคนหรือหลายคนอาจจะไม่ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่นก็เป็นได้ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาในส่วนนี้อยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าแปลผลน้อยกว่าทุกข้อในด้านเดียวกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองมี ชัยโภชน์** กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...ประชาชนตำบลโพธิ์

ชัย ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม สวนสาธารณะและลานกีฬาและการบริการจากรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย และได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น เป็นอย่างมาก..."สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสมหวัง วิรุวรรณ** กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า"...องค์การบริหารส่วนตำบลแคนได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาและได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น..."และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายมนูญ หารคำ** กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า"...องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า ได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมถนนหนทางทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการสัญจรไปมาสะดวกสบายและได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น..."

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างมีขอบเขตจำกัดไม่สามารถกระทำได้ทั้งหมดและเต็มที่เพราะติดขัดกับระเบียบข้อบังคับของทางราชการและไม่มีหน้าที่ที่จะต้องทำ เช่น ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น และร่วมประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีท้องถิ่นเป็นต้นซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ว่า ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธนาวุฒิ ศรีอินทร์** ได้วิจัยเรื่อง"การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี"ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการติดตามและประเมินผลการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง**ได้วิจัยเรื่อง"การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร"ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรอนงค์ หันไชยศรี** ได้วิจัยเรื่อง

“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เจริญสุข มงคลศรี** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้เกียรติและโอกาสเชิญประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม นั้นมีขอบเขตจำกัดตามที่ระเบียบข้อบังคับของทางราชการได้อนุญาตไว้ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุมในข้อนี้ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกข้อในด้านเดียวกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง** กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายปัญญา โยแก้ว** ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายบัวสอน ซุยโพธิ์น้อย** กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...องค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้กได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมซึ่งประชาชนได้เห็นความตั้งใจในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับพอใช้ได้...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองมี ชัยโภชน์** กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นางผ่องศรี ไสอินทร์** สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลงัวบา ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายประณี คำอาจ** สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุบิน วิลาวงศ์** สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสมพร บัวบุญ** กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** “...การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ไม่ถึงกับดีนัก...”และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายประสงค์ ประนัดเถ** กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า**“...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองหลางโดยภาพรวมตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับปานกลาง...”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การที่หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้เกียรติและโอกาสเชิญประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุมนั้นมีขอบเขตจำกัดตามที่ระเบียบข้อบังคับของทางราชการได้อนุญาตไว้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสภาท้องถิ่นโดยสมาชิกสภาท้องถิ่นจะทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นโดยตรง เพราะฉะนั้นประชาชนจึงทำได้เพียงรับรู้รับทราบเท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการวิจัยในข้อนี้มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกข้อในด้านเดียวกัน สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายคงศักดิ์ ปัญญาละ** กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดบางประการที่เป็นเหตุทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ปรากฏออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมเท่าที่ควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย...”สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา** กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ โดยภาพรวมผลของการดำเนินงานปรากฏเป็นรูปธรรม

อยู่พอสมควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย…” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายสมหวัง วิรุวรรณ** กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า“…ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดที่งบประมาณก็เป็นได้จึงทำให้ผลของการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควรและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย…” สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายนิพนธ์ ฤทธาโย** สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “…ประชาชนได้ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนาโดยภาพรวมมีผลงานพอใช้ได้และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย…”และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ **นายทองแดง ระหารนอก** สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม **ได้ให้สัมภาษณ์ว่า** “…ประชาชนได้ร่วมในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีตามที่ได้เห็นเป็นประจักษ์อยู่ในระดับพอใช้ได้และประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นน้อย…”

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1) เพศ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้เกียรติแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะเพศใดเพศหนึ่ง จึงส่งผลให้ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง**ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอนพิมาย** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธาดารัตน์ ละเอียด** ได้

วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุณีรัตน์ จันทวะฤทธิ์** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) อายุ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้เกียรติแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติว่าใครจะอาวุโสหรือมีอายุมากกว่าใคร จึงส่งผลให้ประชาชนแต่ละช่วงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธาดารัตน์ ละเอียด** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอนพิมาย** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุณีรัตน์ จันทวะฤทธิ์** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคามโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามได้ให้เกียรติแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติว่าใครจะสำเร็จการศึกษาระดับใด จึงส่งผลให้ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา เข้ามา

มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอนพิมาย** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิตติพร จันทร์สายทอง** ได้วิจัยเรื่อง“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Finding) จากผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในการปรับปรุงการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะ เป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (**Fact Finding**) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้ว สามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ จากผลการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 6 ที่ว่า “ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขต

อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้น”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการเช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้นให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

3)ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาตกไปอยู่กับประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคม” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมให้ดียิ่งขึ้นทุกเส้นทางเพื่อผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมจะเกิดขึ้นแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 1 ที่ว่า “ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่น”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่นให้

มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตกไปอยู่กับประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

4**) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นระเบียบปฏิบัติต่างๆที่ขัดต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 7 ที่ว่า “ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่น” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่นให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นระเบียบปฏิบัติต่างๆที่ขัดต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 8 ที่ว่า “ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ควรปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นในการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยสำรวจข้อบกพร่องที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นระเบียบปฏิบัติต่างๆที่ขัดต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถจะวิจัยให้ครอบคลุมทุกเนื้อหาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อเนื่องจากวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ดังนั้นควรวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2) จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกข้อคำถามจากจำนวนทั้งหมดจำนวน 32 ข้อ ดังนั้นควรวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

บรรณานุกรม

กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. (2524). *การเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสาหรับงานวิจัย.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตติพร จันทร์สายทอง. (2556). *“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”.*สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

โกวิทย์ พวงงาม. (2538). *การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

คงศักดิ์ ปัญญาละ. (2558, 10 กันยายน). *กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

เจริญสุข มงคลศรี. (2550*). “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2517). *อุดมการณ์ทางการเมือง.* กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

ติน ปรัชญาพฤทธิ์. (2539). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ.*นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ.(2543). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.*ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธนพรรณ ธานี. (2540). *การศึกษาชุมชน.* ขอนแก่น: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธนาวุฒิ ศรีอินทร์. (2551). *“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”.* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2537). *การกระจายอานาจสู่ท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ : 179 การพิมพ์.

ธาดารัตน์ ละเอียด. (2551). *“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม”.* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นที ดิษฐบรรจง. (2545). *“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารสวนตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี”.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิพนธ์ ฤทธาโย. (2558, 18 กันยายน). *สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

บรรเจิด สอนพิมาย. (2550). *“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา”.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บัญญัติ พุ่มพันธ์. (2548). *อบต.ของเรา : ท้องถิ่นของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ: บริษัทบพิธการพิมพ์ จำกัด.

บัวสอน ซุยโพธิ์น้อย. (2558, 9 กันยายน). *กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2.* กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาส์น.

ปัญญา โยแก้ว. (2558, 8 กันยายน). *ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

ประณี คำอาจ. (2558, 16 กันยายน). *สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2525). *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์.

ประสงค์ ประนัดเถ. (2558, 21 กันยายน). *กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2535). *การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2.* กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช.

ผ่องศรี ไสอินทร์. (2558, 14 กันยายน). *สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.

พัฒน์ สุจำนงค์. (2541). *อนามัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4 ฉบับปรับปรุง.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

มนูญ หารคำ. (2558, 15 กันยายน) . *กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.*กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย.

วรวลัญช์ อิสรานุพงศ์. *ประเทศไทยกับการกระจายอำนาจ.* เข้าถึงได้ที่ http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/71/file_1410923583.pdf

สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). *การพัฒนาชุมชน.*ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมผุส กาญจโนมัย.(2545).*ทิศทางการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น.*กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมพร บัวบุญ. (2558, 19 กันยายน). *กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

สมหวัง วิรุวรรณ. (2558, 13 กันยายน). *กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2525). *การพัฒนาชุมชน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สัมพันธ์ อุปลา. (2541).*"การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดของแก่น".* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทธิกานต์ ดียิ่ง. (2558, 7 กันยายน). *กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.* สัมภาษณ์.

สุณีรัตน์ จันทวะฤทธิ์. (2554). *"การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม".* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุบิน วิลาวงศ์. (2558, 17 กันยายน). *สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.*สัมภาษณ์.

สุริยา ยีขุน. (2534). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในระบบป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวรรณ์ เกณฑ์มา. (2558, 12 กันยายน). กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. สัมภาษณ์.

สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2549). *จดหมายข่าวการกระจายอำนาจ.*สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

อคิน รพีพัฒน์. (2547). *แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอนงค์ หันไชยศรี. (2557). *“การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด”.* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อาภรณ์ วัชระ. (2546). *“การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”.* ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อุทัย หิรัญโต.(2532). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์.

https://th.wikipedia.org/wiki/ อำเภอวาปีปทุม.

www.mklocal.go.th/ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม.

Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1977). *Rural Development Participation : Concepts and Measure for Project Design Implementation and Evaluation.* New York : The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

Holloway, William V. (1951). *State and Local Government in The Unistates. New York: McGraw Hill.*

Weber, Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization.* Trans. by A.M. Handerson and Talcoott Parson. New York : The Free Press.

Wit, Daniel. (1967). *A Comparative Survey of Local Government and Administration*.. Bangkok: Institute of Public Administration. Thammasat University.

Robson, William A. (1953). *Local Governmen in Encyclopedia of Social Science.* New York: The .Macmillan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์

วุฒิการศึกษา : น.บ.(นิติศาสตร์),พ.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์),
ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)

ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) ดร.ประพิศ โบราณมูล

วุฒิการศึกษา : บธ.บ., กศ.ม. (สังคมศึกษา), ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์)

ตำแหน่ง : หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส

วุฒิการศึกษา : ศน.บ.,ศน.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3. ขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวท่านหากแต่เพื่อประโยชน์ต่อการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (ชินชาด)
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ( ) ชาย
( ) หญิง

2. อายุ ( ) ไม่เกิน 35 ปี
( ) 36 ปี - 50 ปี
( ) 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา ( ) ประถมศึกษา
( ) มัธยมศึกษา/เทียบเท่า
( ) อนุปริญญา/เทียบเท่าขึ้นไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1	ร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
2	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
3	ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
4	ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
5	ร่วมตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
6	ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
7	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
8	ร่วมประชาคมตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน						
9	ร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่างๆท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
10	ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
11	ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการ เช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
12	ร่วมกำหนดวิธีการ/ขั้นตอนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
13	เคยติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆกับหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
14	ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
15	ร่วมวางแผนและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ					
16	ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
17	ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
18	ได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
19	ได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้าน้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	ได้รับประโยชน์จากการจัดงานประเพณีท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
21	ได้รับการบริการจากรถขยะ รถดับเพลิงที่คอยให้บริการท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
22	ได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
23	ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
24	ได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
	4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
25	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
26	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
27	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำแผนชุมชนท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
28	ร่วมประเมินผลความสอดคล้องของงบประมาณรายจ่ายประจำปีกับแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
29	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภคท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
30	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					
31	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
32	ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

ขอเจริญพรอนุโมทนาที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามในการวิจัย

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	144.00	356.345	.620	846
A2	135.37	350.516	.519	.784
A3	154.47	342.437	.507	.766
A4	144.40	349.610	.584	.786
A5	135.50	342.809	.467	.748
A6	164.57	341.154	.498	.756
A7	144.10	349.610	.590	.803
A8	154.60	343.421	.619	.839
B1	134.57	344.530	.537	.745
B2	137.50	347.776	.524	.832
B3	144.63	337.620	.750	.874
B4	136.53	337.361	.710	.854
B5	135.67	342.437	.625	.841
B6	164.10	349.610	.520	.746
B7	134.47	342.809	.596	.799
B8	144.45	341.154	.656	.843
C1	164.53	343.564	.571	.805
C2	144.37	345.344	.649	.820
C3	154.40	343.421	.579	.811
C4	131.50	341.017	.660	.839
C5	123.10	349.610	.670	.877
C6	135.47	342.809	.579	.818

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C7	134.53	336.809	.638	.839
C8	124.60	341.017	.619	.807
D1	136.50	290.990	.656	.845
D2	143.10	344.326	.571	.755
D3	154.47	290.990	.649	.810
D4	137.10	344.326	.579	.825
D5	134.47	341.017	.660	.837
D6	132.53	290.990	.628	.828
D7	131.60	344.326	.619	.814
D8	124.50	290.990	.558	.746

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.86	30

ภาคผนวก ฉ
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item-objective Congruence Index) มีเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นหรือข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่า IOC
	1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1	ร่วมศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
2	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
3	ร่วมเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
4	ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
5	ร่วมตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
6	ร่วมปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
7	ร่วมจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่า IOC
8	ร่วมประชาคมตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
	2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
9	ร่วมประชุมวางแผนในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่างๆท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
10	ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
11	ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการดำเนินโครงการ เช่น วัสดุ เงิน และสิ่งของ เป็นต้นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
12	ร่วมกำหนดวิธีการ/ขั้นตอนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
13	เคยติดต่อประสานงานในการดำเนินงานต่างๆกับหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
14	ร่วมประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
15	ร่วมวางแผนและกำหนดงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
16	ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
	3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
17	ได้รับประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
18	ได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่า IOC
19	ได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาของหน่วยงานท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
20	ได้รับประโยชน์จากการจัดงานประเพณีท้องถิ่นของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
21	ได้รับการบริการจากรถขยะ รถดับเพลิงที่คอยให้บริการท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
22	ได้รับประโยชน์จากสวนสาธารณะและลานกีฬาของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
23	ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
24	ได้รับประโยชน์จากตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
	4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
25	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาสามปีท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
26	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
27	ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำแผนชุมชนท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
28	ร่วมประเมินผลความสอดคล้องของงบประมาณรายจ่ายประจำปีกับแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
29	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภคท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
30	ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่า IOC
31	ร่วมประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
32	ร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด?	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ภาคผนวก ช
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม

จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อ/นามสกุล

.....

ตำแหน่ง.....วันที่.....

ประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

"ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไร?" และ "ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไร?"

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

“ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างไร?”

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

“ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อย่างไร?”

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

“ท่านมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไร?” และ “ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไร?”

ความคิดเห็น.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ซ
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง	กำนันตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2	นายปัญญา โยแก้ว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
3	นายบัวสอน ซุยโพธ์น้อย	กำนันตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
4	นายคงศักดิ์ ปัญญาละ	กำนันตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
5	นายทองมี ชัยโภชน์	กำนันตำบลโพธิ์ชัย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
6	นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา	กำนันตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
7	นายสมหวัง วิรุวรรณ	กำนันตำบลแคน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
8	นายมนูญ หารคำ	กำนันตำบลนาข่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
9	นางผ่องศรี ไสอินทร์	สารวัตรกำนันตำบลงัวบา อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
10	นายประณี คำอาจ	สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
11	นายสุบิน วิลาวงศ์	สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
12	นายนิพนธ์ ฤทธาโย	สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
13	นายสมพร บัวบุญ	กำนันตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
14	นายทองแดง ระหารนอก	สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
15	นายประสงค์ ประนัดเถ	กำนันตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ภาคผนวก ฌ
ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นางสาวสุทธิกานต์ ดียิ่ง กำนันตำบลหนองแสง

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นายปัญญา โยแก้ว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลขามป้อม

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นายบัวสอน ซุยโพธ์น้อย กำนันตำบลเสือโก้ก

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นายคงศักดิ์ ปัญญาละ กำนันตำบลดงใหญ่

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายทองมี ชัยโภชน์ กำนันตำบลโพธิ์ชัย

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นายสุวรรณ์ เกณฑ์มา กำนันตำบลหัวเรือ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายสมหวัง วิรุวรรณ กำนันตำบลแคน

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายมนูญ หารคำ กำนันตำบลนาข่า

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นางผ่องศรี ไสอินทร์ สารวัตรกำนันตำบลงัวบา

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายประณี คำอาจ สารวัตรกำนันตำบลบ้านหวาย

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ นายสุบิน วิลาวงศ์ สารวัตรกำนันตำบลหนองไฮ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายนิพนธ์ ฤทธาโย สารวัตรกำนันตำบลประชาพัฒนา

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายสมพร บัวบุญ กำนันตำบลหนองทุ่ม

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายทองแดง ระหารนอก สารวัตรกำนันตำบลหนองแสน

ภาพประกอบการสัมภาษณ์นายประสงค์ ประนัดเถ กำนันตำบลโคกสีทองหลาง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : พระครูเกษมสารสุนทร เขมโก (สมบูรณ์ ชินชาด)

วัน เดือน ปี เกิด : 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2490

สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ 8 หมู่ 3 ตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบ้านชาดน้อย ตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554 : ศน.บ. (การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2520- ปัจจุบัน : ครูสอนปริยัติธรรม

พ.ศ. 2522- ปัจจุบัน : เจ้าอาวาส วัดบ้านชาดน้อย ตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ. 2554- ปัจจุบัน : รองเจ้าคณะตำบลหัวเรือ เขต 1 ตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม